

Universitat de Barcelona

Facultat de Geografia i Història

Departament d'Història Contemporània

Tesi Doctoral:

**Convergència Democràtica de Catalunya i el
món sindical [1974-1990]**

Doctorand: José Manuel Rúa Fernández

Director de la Tesi: Professor Andreu Mayayo i Artal

Programa de doctorat: Món Contemporani

Bienni 2000-2002

Barcelona, 8 de novembre de 2006

5. El sindicat català: tan a prop, tan lluny [1984-1990]

5.1. Els governs de la majoria absoluta

Les eleccions catalanes del 29 d'abril de 1984 van suposar un terratrèmol dins el mapa polític català, i no només per la majoria absoluta obtinguda pels convergents. Amb un UCD desapareguda, un PSUC trencat i una ERC en retirada; CIU va treure uns resultats espectaculars (1.350.000 vots, el 46'6% de l'escrutini). El PSC, confiat per la victòria general de 1982, despertava del seu somni i veia com la Generalitat s'allunyava sense remei.

Uns resultats com els assolits per CIU l'any 1984 només es poden explicar a partir del trencament de les tradicionals fronteres de l'electorat convergent. La seva zona d'influència política, el seu grau de consens electoral, s'havia ampliat enormement; incorporant nous sectors socials i ideològics. La distribució territorial dels vots de la coalició nacionalista és la millor prova de la redefinició i ampliació dels límits hegemònics del projecte convergent: a més de guanyar àmpliament a les zones rurals del país, també va ser la força electoral més votada a les zones metropolitanes (amb l'única excepció del Baix Llobregat).

Tot i que la querella presentada, entre abril i maig de 1984, per delictes econòmics relacionats amb l'afer Banca Catalana contra Jordi Pujol i altres 24 ex-directius de l'entitat financera, enterbolirà el clima polític català; a Convergència no li resultarà difícil presentar aquest fet com l'intent de guanyar als tribunals allò que els socialistes han perdut a les urnes. La resolució exculpatòria per part dels tribunals, tant de Pujol (l'any 1986) com dels altres acusats (1988), suposarà un reforçament dels arguments convergents. La millor prova d'això és la revalidació de la majoria absoluta nacionalista l'any 1988, amb un PSC sense projecte alternatiu que va a la deriva en un mar de dubtes.

El VII Congrés de Convergència, com no podia ser d'una altra manera per a un partit que acaba d'assolir una majoria absoluta, és un congrés tranquil on la cohesió interna és la nota predominant. La força aconseguida a Catalunya fa que el partit es plantegi nous reptes més ambiciosos. Després d'haver respòs a la LOAPA i l'Afer

Banca Catalana amb una majoria incontestable a les eleccions de 1984, CDC considera que es troba en condicions de prendre la iniciativa i interpreta que ha arribat el moment de mirar d'afeblir l'hegemonia socialista a Espanya. La primera demostració d'aquesta nova orientació la trobem en el referèndum sobre la permanència d'Espanya a l'OTAN, celebrat el 12 de març de 1986. La voluntat d'afeblir al partit del govern espanyol anirà més enllà de la consigna oficial de donar llibertat de vot als simpatitzants convergents. Tot i les contradiccions que això suposarà amb els principis atlantistes dels seus dirigents, CIU farà campanya de manera indirecta pel triomf del <<No>>. Els resultats finals a Catalunya (No: 50'6%; Si: 43'6%) així ho confirmen. La victòria del <<No>> a comarques com el Berguedà, Osona, la Segarra o el Solsonès posen de manifest que l'electorat convergent va captar el missatge enviat per la coalició nacionalista.

El segon pas en el desig d'afeblir la força política i electoral del PSOE al conjunt de l'Estat es concretaria amb la constitució del Partido Reformista Democràtic (PRD). Aquest projecte polític serà conegut com l'<<Operació Refomista>>, *“l'intent de vertebrar una força de centre d'abast espanyol i sensibilitat autonomista que fos capaç de ser, agermanada amb CIU, una alternativa al PSOE i arraconés el dretanisme ultrancer d'Alianza Popular (AP)”*³⁵⁸. Miquel Roca s'implicarà enormement en aquesta operació, mentre Jordi Pujol el recolzarà des de la distància. Els resultats de les eleccions legislatives del 22 de juny de 1986 evidenciaran el fracàs de l'<<Operació Reformista>> que no treu ni un sol diputat al conjunt de l'Estat. Paradoxalment, la implicació de CIU en un projecte estatal repercutirà positivament a Catalunya, on la coalició nacionalista passa per primera vegada del milió de vots a unes eleccions legislatives espanyoles (1.018.401 vots). Aixó es tradueix en un augment de 6 diputats (de 12 a 18) i 10 punts percentuals (de 22'48% a 32'04%). A les properes eleccions legislatives de 1989, CIU encara milloraria aquestes xifres (1.032.243 vots), obtenint el seu millor percentatge en unes eleccions d'aquest tipus, un 32'68%.

³⁵⁸ Culla i Clarà, Joan B. Pàg. 83.

5.2. La Sectorial de Treball de CDC

En tot aquest temps, el paper de la Sectorial de Treball, encara que pugi resultar sorprenent, és completament secundari. La negociació sindical en nom de Convergència la porta directament Rafael Hinojosa, que fins i tot reconeix que no transmet la informació de què disposa als membres de la Sectorial per por a possibles interferències. Malgrat aquesta manca de protagonisme en el procès, no està de més analitzar l'estructura interna i el funcionament de l'òrgan convergent de reflexió i elaboració sobre el món del treball. La Sectorial tenia un Secretariat permanent, format per un President i una sèrie de vocals (generalment 4 o 5) que acostumava a reunir-se un cop al mes. L'últim responsable de la Sectorial ens comentava que els membres del Secretariat havien de gaudir d'una certa rellevància dins el seu àmbit d'actuació, tenir *“un cert reconeixement dels sindicats i de les institucions, de Foment, de les Pymec-Sefes, de la Inspecció de Treball”*³⁵⁹. Un parell de vegades l'any es convocava un plenari o assemblea de tota la Sectorial, independentment dels actes informatius i formatius que puntualment es poguessin realitzar.

La tasca principal de la sectorial era establir vincles dins del món del treball, que en aquest cas volia dir mantenir especials relacions amb els sindicats. A més, també feia un seguiment de les polítiques laborals, tant a Madrid com a Catalunya. Però la capacitat per dir la seva a través del diputats convergents era molt limitada, reduïnt-se la seva aportació a col·laborar en el redactat dels apartats laborals del programa electoral.

Després d'estar presidida per un home de la USO, Àngel Perea, bona part dels anys 80; a principis de la dècada dels 90 la Sectorial passa a estar encapçalada per l'ex-dirigent de quadres Antoni Urrea. En aquest temps, alguns militants del SQC, decebut pels processos d'unitat i disgregació sindical, havien començat a fer feina dins la Sectorial; per la qual cosa la correlació de forces interna havia canviat, desplaçant-se desde les simpaties cap a la USO (Perera) a una pràctica sindical més nacionalista³⁶⁰ (Urrea). El canvi de direcció no és pas traumàtic, sinò fruit d'un pacte entre aquests dos referents dins la Sectorial. L'acord no és altre que una candidatura conjunta en el VIII

³⁵⁹ Entrevista amb Ramon Bonastre.

³⁶⁰ El mateix Urrea reconeix que ell procedia *“d'uns ideals més polítics que sindicals”*. Entrevista amb Antoni Urrea.

Congrés (gener de 1989) per a la Secretaria de la Sectorial, amb el compromís d'exercir Parera la Presidència durant dos anys, i després dimitir i deixar pas a Urrea per dos anys més. L'entrada d'Urrea va significar una apertura territorial de la Sectorial, fins aquell moment monopolitzada en bona mesura per la gent de la província de Barcelona. Les incorporacions més destacades són de gent de Lleida (convertint-se a partir d'aquell moment en la branca més important dins la sectorial) i algunes persones de Tarragona. Urrea reconeix que el punt feble sempre ha estat Girona: “*A Girona no ens hem sortit mai, hi havia gent però molt poca*”³⁶¹.

Hem de tenir present que estem parlant d'unes xifres de militants dins la Sectorial relativament baixes. Encara que, a nivell formal, la Sectorial comptava, a mitjans de la dècada dels 80, amb uns 500 afiliats aproximadament, a l'hora de la veritat, la quantitat de militants actius era considerablement menor: A les assemblees anuals acostumaven a assistir unes 60 persones, i estem parlant del moment àlgid de l'activitat sectorial³⁶². El poc interès mostrat per la militància en la Sectorial ha donat lloc a diverses interpretacions. Urrea ho atribueix, principalment, a dos motius. Per un costat considera que existia un dèficit organitzatiu. El partit no feia prou pedagogia entre els afiliats per promoure el treball sectorial: “*Quan un s'afiliava a CDC, a la part posterior de la butlleta hi havia una adscripció a una Sectorial, però si tu no expliques bé el que és la Sectorial, difícilment aquella persona, si es mou per temes polítics, acaba definint exactament, només entrar, què vol dir el tema de la Sectorial*”³⁶³. D'altra banda, també és conscient que la composició sociològica de la militància convergent no és la més idònia per interessar-se per aquest tipus de matèries: “*Un gruix important del que constituí la militància de CDC no han estat sensibilitzats pel món laboral, perquè poden haver sigut funcionaris, perquè en el seu origen hi ha hagut [...] botiguers, petits empresaris*”³⁶⁴. Un altre membre il·lustre de la Sectorial, Rosa Bruguera, creu que bona part de la responsabilitat és de la pròpia Sectorial, per la seva incapacitat a l'hora de trobar un referent sindical de consens que actués com a catalizador de la potencialitat del partit en aquest terreny: “*Jo crec que en general [al militant convergent] no li*

³⁶¹ *Ibidem*.

³⁶² Les xifres són extretes de l'entrevista amb l'antic responsable de la Sectorial de Treballadors de CDC, Antoni Urrea.

³⁶³ Entrevista amb Antoni Urrea.

³⁶⁴ Urrea no critica el perfil sociològic del militant convergent, ans al contrari, creu que totes les aportacions són positives. Però la seva caracterització serveix per explicar l'excasa sensibilitat laboral dins del partit. *Ibidem*.

*interessa gaire..., sigui perquè no veu el sindicat català...és un peix que es mossega la cua, i dius què has de fer? Hi tenim gent que uns estan a Comissions, uns a UGT, uns a USO i uns altres estem a la Intersindical, és a dir, tenim gent a tot arreu. Però allò de dir, tots els que estem sindicats, tinguem una reunió per parlar-ne no ho hem fet mai”*³⁶⁵

Paga la pena fer esment d’una característica de la Sectorial de Treball poc comuna dins l’estructura de partit. El membres d’aquesta Sectorial, juntament amb els de la Sectorial de Comerç, Consum i Turisme³⁶⁶, no acostumaven a tenir una vinculació orgànica amb la Conselleria de la Generalitat corresponent³⁶⁷. La raó és molt senzilla, les Conselleries que els hi pertocarien, són part de les quotes de poder d’Unió Democràtica dins la coalició amb Convergència. Això es traduïa en una escassa incidència dins del Departament de Treball. Amb motiu de les campanyes electorals, com hem ressenyat anteriorment, la Sectorial podia fer aportacions però, *“l’enquadrament final el feia el Conseller o el Departament de Treball”*³⁶⁸. Així doncs, estem davant d’un dilema organitzatiu amb importants repercussions polítiques: És convenient que els membres d’una Sectorial estiguin vinculats professionalment al Departament corresponent? Per militants com Antoni Urrea la resposta no és senzilla, tot i que, en un principi, es mostra contrari de l’excessiva identificació entre Sectorial i Departament: *“O sigui, tant era dolent una cosa com l’altra. No poder tenir una vinculació et deixava mermat de possibilitats, tenir una vinculació massa estreta, si tu mentalment no et sabies dividir, podia ser delicat perquè podies no fer incidència en un tema que a nivell de poble, a nivell social, era important i a lo millor des de la direcció allò es veia d’una altra manera”*³⁶⁹

Davant la unificació del SQC i la CSTC per donar pas a la CSC, la Sectorial del partit actuà com un espectador més. No era part implicada, ni tan sols era un element de suport al projecte. L’únic que podia fer era aplaudir i desitjar-li llarga vida. Els dirigents del SQC que formen part del Secretariat de la Sectorial, Jordi Fayos, el seu germà

³⁶⁵ Entrevista amb Rosa Bruguera.

³⁶⁶ Turisme tindrà sectorial pròpia a partir de l’any 1991.

³⁶⁷ Per Antoni Urrea la vinculació entre Sectorial i Conselleries, que es concretava en el fet que els presidents i vice-presidents de les sectorials eren funcionaris a les Conselleries, era un veritable mal endèmic pel treball polític sectorial.

³⁶⁸ Entrevista amb Antoni Urrea.

³⁶⁹ *Ibidem*.

Miquel Fayos i l'Agustí Pascual; informen de l'acord i reben el recolzament polític dels seus companys de militància. No reben res més, perquè tampoc no demanen res més. El SQC sap que la gent de Convergència, amb la qual ha discutir sobre el procés, no està a la Sectorial.

Sobre la possible incidència de Convergència en el futur procés de trencament, els mateixos dirigents de la CSC-Llerinós absolen al partit nacionalista de qualsevol mena de responsabilitat en l'actuació i comportament dels escindits. Tot i que en Fayos i la seva gent participaven a la Sectorial de Treball de CDC, tothom sap que allà no es decideix res. La manca de rellevància de la Sectorial en tots aquests processos d'unificació, primer, i disgregació després, torna a ser evident en el cas del darrer intent de posar en marxa el <<Sindicat Nacional de Catalunya>>. La decisió de la Confederació de Treballadors de Catalunya d'entrar dins la USOC és responsabilitat exclusiva de Fayos i el seu equip directiu. El màxim responsable de la Sectorial convergent en aquell moment reconeix que en Jordi Fayos anava completament per lliure: *“No demanava l'opinió, era un tema de fets consumats”*³⁷⁰.

Per tancar aquest punt, hem de fer esment de la dissolució de la Sectorial de Treball com a estructura diferenciada dins l'organigrama del partit. La manca d'empatia cap al món del treball, especialment al moviment obrer, i la marginació política dels militants més sensibles amb la problemàtica laboral, ha arribat al seu punt àlgid al darrer congrés ordinari de Convergència (XIII Congrés, juliol del 2004). Fruït de les resolucions congressuals, CDC ha adoptat una nova estructuració per Sectors. Dins el Sector Econòmic, trobem una sèrie de sub-secretaries, i entre aquestes la de Treball. Per històrics de la Sectorial com Antoni Urrea és tracta d'un pas endarrera: *“Per mi és un error. Jo no hi estic d'acord, perquè el món laboral per mi ha de tenir un tractament més sensibilitzat”*³⁷¹. Ramon Bonastre, el darrer President la Sectorial de Treball, estableix una comparació molt il·lustrativa que ens ajuda a entendre el perquè de la progressiva pèrdua de pes de la tradició obrerista i sindicalista (ja escassa de bon començament) dins del partit: *“Entre defensar les seleccions catalanes d'esport i*

³⁷⁰ *Ibídem.*

³⁷¹ Al darrer congrés ordinari els membres de la Sectorial van tractar de mantenir la visibilitat del món del treball dins del partit, però no van convèncer als seus companys de militància: *“Al Congrés vam intentar-ho, vam estar lluitant per activa i per passiva però no ens ho van deixar tirar endavant, vam quedar com un grupuscle, un afegit del que és diguem, per dir-ho igual que abans, la Sectorial d'Indústria, Treball i Empresa, que és massa eteri”*. Entrevista amb Antoni Urrea.

defensar aquest aspecte, la gent es focalitza més en el tema d'esport que no pas en aquest, quan jo crec que políticament és un gravíssim error, els dos són importants, és tant important tenir seleccions nacionals catalanes [...] com és molt important que nosaltres tinguem accés i fem una aposta clara pels sindicats catalans, perquè al final són dos milions i mig d'afiliats a la Seguretat Social que ens votaran o no ens votaran”³⁷².

5.3. Un segon esforç pel sindicat nacionalista català: El naixement de la CSC

L'any 1985 és la data fixada per posar en marxa una nou projecte d'unitat sindical de caràcter nacionalista amb el beneplàcit convergent. Com hem assenyalat anteriorment, els protagonistes seran dos dels sindicats implicats en el primer intent de principis dels 80, la CSTC i el SQC. La fusió d'ambdues centrals donarà lloc al naixement de la Confederació Sindical de Catalunya (CSC), central sindical de curta però intensa vida.

Una bona pregunta podria ser per què la CSTC, que a diferència del Sindicat de Quadres no depenia directament de Convergència, torna a participar en una operació d'aquest tipus després del fracàs del primer intent. La resposta ens la dóna en Jordi Gutiérrez: *“Perquè això implica un reconeixement per part de les forces nacionalistes del país de que era una opció sindical unificada, no es tracta de que els quatre duros que li donessin al SQC vinguessin a lo nou, sinó que hi hagués una aposta, i això és el que se'ns promet. Una aposta no només econòmica, sinó econòmica, política i empresarial. Perquè els sectors empresarials també veiessin bé una opció sindical nacional, igual que Euskadi, perquè des de les forces polítiques nacionalistes, CDC, UDC, ERC, NE...es tirés cap aquí”*³⁷³. Hi ha coses que els diners no poden comprar, i aquesta mena de coses (recolzament polític, reconeixement empresarial...) són precisament les que demana la CSTC per bastir el nou sindicat.

³⁷² Entrevista amb Ramon Bonastre.

³⁷³ A sobre, dins del món polític nacionalista tampoc hi havia unanimitat a l'hora de valorar aquesta mena d'iniciatives: *“Pensa que inssignes dirigents, avui soberanistes, en aquell moment militant a NE [Nacionalistes d'Esquerra], no veien clara l'opció d'un sindicat nacional, i mai van agafar el carnet, i t'estic parlant de gent com el Josep Huguet, i ens acusaven de fer sindicalisme de laboratori bona part de la plana major dels que estan avui a ERC”*. Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

5.3.1. Cosa de dos: SQC i CSTC

La nova comissió negociadora quedarà formada per Lluís Llerinós, Jesús Malló i Josep Fargas en representació de la CSTC; Enric Àngela, Antoni Urrea i Jordi Salvat pel SQC; i, com no podia ser d'una altra manera, Rafael Hinojosa per CDC. Un dels homes forts de la CSTC i futur dirigent de la CSC, que també participarà en el tram final de les converses que donaran lloc a la nova Confederació, en Jordi Gutiérrez, fa una particular lectura de l'estratègia d'unitat sindical posada en marxa per Convergència: *“Aquests processos [...] sempre han sigut intents molt cupulars, i s’ha seguit la teoria que ajuntant nans crees un gegant, i ajuntant nans el que munes és un circ, però el que no munes mai és un gegant”*³⁷⁴

Aquesta reflexió no implica un rebuig a la possibilitat de tirar endavant un procés d'integració o confluència de diverses opcions sindicals per donar forma a un sindicat nacionalista fort. Les crítiques de Gutiérrez no qüestionen l'objectiu final, el que qüestionen és l'estratègia dissenyada per aconseguir aquesta fita:

*“D’alguna manera la gent que no veníem de SOC si que havíem vist les potencialitats d’un sindicat nacional, malgrat que s’havia nascut tard, [...], no havia tingut recolzaments de cap força política ni social, l’empresariat català no entenia el que era un sindicat català [...] i malgrat això per exemple a Girona teníem un 5% de representativitat, que és una cosa que la USO avui en dia, després de tants anys, a Catalunya no l’assoleix i si li treus lo de l’ensenyament religiós es queda en l’1’5%. No era baladí el tema, havien hagut les primeres eleccions a l’administració de la Generalitat, recordo per exemple que al Departament d’Agricultura vàrem arrasar, a Ensenyament havíem tret bons resultats, havia possibilitats, havia un camp a treballar si es treballava sindicalment amb propostes, de manera seriosa i evidentment no fent de sindicat corretja de ningú, sinó fent sindicalisme”*³⁷⁵.

Tornant a la ronda de negociacions, en aquesta ocasió no es van redactar actes de les reunions, per la qual cosa no podem fer el seguiment diari de les converses; però del que no hi ha cap mena de dubte és que van tornar a ser nombroses. D’aquestes converses van sortir una sèrie de documents relatius a la nova central sindical:

³⁷⁴ *Ibídem.*

³⁷⁵ *Ibídem.*

Declaració de principis, Confederació Sindical de Catalunya. Principis. Moment històric, Òrgans de govern de la CSC (aquí apareixen per primera vegada al diari d'Hinojosa les sigles CSC), Empreses en les que consta coincidència de presència de la CSTC i el SQC, i Plantilla orgànica i pressupost.

Al primer dels documents esmentats, *Declaració de principis*, trobem un gir a l'esquerra en la definició de la futura central sindical, en comparació amb anteriors escrits. A més d'entendre el sindicat com l'organització de la classe treballadora per a la defensa dels seus drets i els seus interessos, la nova declaració aposta per “*treballar vers el millorament i la superació de les actuals condicions i esquemes laborals i socials imperants, en la perspectiva d'una societat més justa, lliure i solidària*”³⁷⁶. A més, hi ha un rebuig explícit de qualsevol model social basat en l'explotació, defensant alhora, la participació dels treballadors i els sindicats en la gestió de l'empresa amb l'objectiu de transformar-la. Els motius per accentuar el caràcter social i transformador del sindicat podrien respondre a les tensions suscitées a l'interior de la CSTC. Dins la Confederació hi havia militants que no veien amb bons ulls la fusió amb el SQC per por a una dretanització del sindicat. Amb aquesta definició més esquerranosa, es voldria apaivagar els ànims d'aquests sectors. No obstant, per evitar que la nova organització quedi atrapada per la radicalitat del seu discurs, també es vol deixar clar que el nou sindicat és partidari del diàleg i la negociació per assolir les reivindicacions dels treballadors³⁷⁷.

Després de reafirmar la independència del sindicat³⁷⁸, en l'apartat de “*Sindicat Nacional*” trobem una forta coincidència amb el darrer document que van elaborar la CSTC i el SQC sense el concurs de la USO, cap al final de la primera temptativa. En tots dos textos, el caràcter nacional del sindicat s'entén dins l'àmbit dels Països Catalans: “*Afirmem la personalitat de Catalunya dins del conjunt nacional dels Països Catalans i la vinculació de la lluita per l'emancipació dels treballadors a la necessària conquesta de les llibertats nacionals del nostre poble*”³⁷⁹. De la mateixa forma, en tots dos textos, es fa un exercici de realisme sindical i s'estableix el marc d'actuació del sindicat al Principat de Catalunya.

³⁷⁶ *Declaració de Principis de la CSC.*

³⁷⁷ Aquest apartat inclou la clàssica advertència: “*Però no renunciem a la utilització de la nostra força quan la intransigència de l'altra part la faci necessària*”. *Ibidem.*

³⁷⁸ “*Som una organització sindical plenament independent*”. *Ibidem.*

³⁷⁹ *Ibidem.*

En darrer terme, pel que fa a les relacions internacionals, es ratifica l'adhesió a la CMT (Confederació Mundial de Treball) com la millor manera d'expressar la solidaritat internacionalista, entesa com la “*resposta de la classe treballadora a l'exploració mundial*”³⁸⁰.

El segon document, titulat *Confederació Sindical de Catalunya. Principis. Moment històric*, contextualitza el naixement de la nova organització de treballadors en un escenari social i econòmic sotmès a profundes transformacions per les revolucions tecnològica i informàtica, i a l'esgotament d'alguns dels models de creixement econòmic. Per aquestes raons, el text considera que “*el nou sindicalisme no pot ser gens dogmàtic i ha de tenir una gran capacitat d'adaptació a la societat en constant evolució*”³⁸¹. Un cop més es reitera la condició de la CSC com a sindicat nacional i la seva funció d'eina per a la reconstrucció de Catalunya, lligant l'establiment del marc català de relacions laborals amb el ple redreçament nacional.

Sobre els òrgans de govern de la CSC, la proposta presentada centra la seva atenció en les estructures constituents, aquelles que dirigiran la CSC fins la consolidació del procés de fusió i la desaparició de les dues centrals fundadores. A diferència del primer document CSTC-SQC de l'any 1983, les organitzacions mares no es dissoldran abans de posar en marxa el nou sindicat. En aquesta nova proposta, es considera convenient que hi hagi un període transitori on CSTC i SQC facin el seguiment de l'evolució de la CSC. Els òrgans de govern del citat període serien el Secretariat Executiu, el Secretariat Permanent, el Consell Consultiu i el Consell Assessor.

El Secretariat Executiu, màxim òrgan dirigent de la CSC, seria el representant oficial i institucional del sindicat i, en cas de no assolir la unanimitat, podria prendre decisions a partir d'una majoria de 2/3 a les votacions. Els seus membres serien els Secretaris Generals, els Secretaris d'Organització, els Secretaris d'Acció Sindical i dos representants dels comitès executius del SQC i la CSTC, més els Secretaris Generals de la resta de sindicats que prenguin part en el procés.

³⁸⁰ *Ibidem.*

³⁸¹ *Confederació Sindical de Catalunya. Principis. Moment històric.* (Novembre, 1985).

El Secretariat Permanent s'encarregaria de portar el dia a dia del sindicat i estaria format pels Secretaris Generals, els Secretaris d'Organització i els Secretaris d'Acció Sindical de totes dues organitzacions. Com en el cas de l'Executiu, qualsevol decisió també requerirà un mínim de 2/3 de recolzament per ser aprovada. En el moment de redactar el document, els integrants del Secretariat són Lluís Llerinós, Jesús Malló i Josep Fargas per la Confederació; i Enric Àngela, Antoni Urrea i Jordi Salvat pel Sindicat de Quadres.

El Consell Consultiu, integrat per tres persones sense cap vincle amb els sindicats <<mare>>, exerciria les funcions d'arbitratge en cas de conflicte intern. Això implica “*emetre els dictàmens oportuns, a instàncies del Secretariat Executiu, en cas de discrepàncies o de desacords entre els seus membres*”³⁸². La proposta de consens per constituir el Consell Consultiu aplega a Antoni Millet, Joan Costa i Joaquim Ferrer.

Crida l'atenció l'existència d'un òrgan com el Consell Consultiu, que segons les paraules d'Hinojosa “*havia de ser una espècie de Tribunal Constitucional, format per persones d'autoritat reconeguda, però no militants*”³⁸³. Aquest Consell sembla tenir similituds amb les comissions de garanties dels partits polítics, que són les comissions encarregades de resoldre en cas de conflictes interns; però hi ha una diferència fonamental. A les comissions de garanties els seus membres formen part de la mateixa organització, en el cas de la proposta de Consell Consultiu de la CSC s'indica que els seus integrants no han de ser militants del sindicat. La raó d'aquesta opció podríem trobar-la en la intuïció, compartida per la mesa negociadora, que davant dels més que possibles conflictes sorgits de la fusió del sindicat, es farà necessari un organisme independent (no partidista) i prestigiós (de reconeguda autoritat per tothom) per posar pau dins l'organització. D'acord amb aquest plantejament, només gent que no procedeixi dels dos sindicats fundadors (CSTC i SQC) podrà optar a la responsabilitat. Si no fos així, quan l'òrgan consultiu hagués de dictaminar sobre qüestions problemàtiques, els implicats, abans d'examinar els arguments de la resolució, pararien atenció a l'origen sindical de cadascú dels membres del Consell. No és res més que una mesura de precaució, però no deixa d'evidenciar que la confiança mútua, entre ambdós sindicats fundadors, és molt més un desig que una realitat.

³⁸² Òrgans de govern de la Confederació Sindical de Catalunya (CSC).

³⁸³ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 9.

Finalment, el darrer òrgan de la CSC <<provisional>>, seria el Consell Assessor. La seva composició seria de 12 membres en representació dels màxim òrgans directius dels dos sindicats, els Consells Nacionals. Aquest Consell seria el responsable d'informar al Secretariat, per pròpia iniciativa o per encàrrec d'aquest, dels temes de debat laboral i sindical més importants.

Si fem un repàs general als documents veiem que conserven moltes similituds amb els escrits i les propostes que bastiren el primer intent d'unitat sindical. És el cas dels dos primers textos, *Declaració de principis* i *Confederació Sindical de Catalunya. Principis. Moment històric*, on s'exposa que la Confederació Sindical de Catalunya és: “*Un sindicat reivindicatiu i defensor dels treballadors, independent, participatiu, democràtic, internacionalment solidari*”³⁸⁴. En l'apartat d'òrgans de govern trobem algunes diferències respecte l'anterior procés. Aquests canvis responen al fet que ja no són tres a la taula, sinó dos, i això, en principi, hauria de simplificar les coses. La realitat s'encarregarà de demostrar que aquesta hipòtesi és incorrecta.

Un cop més, l'organigrama directiu serà una font inesgotable de conflictes. Ara les baralles pel control del sindicat no seran entre els dos petits i el gran (CSTC / SQC vs. USO), sinó entre el petit (la CSTC) i el més petit de tots (el SQC). Això es traduirà en la defensa, per part del Sindicat de Quadres, del principi de paritat per a tots els càrrecs directius; proposta no compartida per la Confederació: “*Comencen el procés i ja preveiem conflictes, per exemple: una exigència és que tot sigui paritari, en aquell moment no sé quants afiliats teníem nosaltres i quants la SQC, però érem quatre o cinc vegades els de quadres, la representativitat sindical la multiplicaven per no se quant [...] Amb tota la porqueria que era la CSTC, era un gegant comparat amb el SQC. No hi havia punt de comparació*”³⁸⁵.

Per aquelles dates, la revista *El temps* publicà un article sobre els sindicats nacionals³⁸⁶ on es donen algunes xifres que posen de relleu les similituds entre el sindicalisme i el pòquer. Les dades d'afiliació sobre la CSTC i el SQC que recull l'article són més propies d'un farol de partida de cartes que d'una radiografia realista de

³⁸⁴ *Ibídem*.

³⁸⁵ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

³⁸⁶ Ros, D., Curràs, X., Palau, D., Cuéllar, X. “La força dispersa dels sindicats nacionals”. A *El temps*. Any III (del 24 al 30 de març de 1986).

la seva militància sindical. La CSTC infla el seu nombre d'afiliats fins arribar als 11.000, però el cas més escandalós és el del SQC, que parla d'una organització de 8.000 afiliats. Com en tota partida de pòquer, la pregunta és fins quan pot durar el farol.

5.3.2. El problema de sempre, els diners

La importància del document *Empreses en les que consta coincidència de presència de la CSTC i el SQC* radica en el fet de poder organitzar, a partir de les dades aportades, accions conjuntes als centres de treball. Però possiblement el text més interessant sigui el que fa referència al pressupost de la futura organització. Novament, el document dedicat als diners del sindicat torna a acaparar bona part del protagonisme, un protagonisme no exempt de certa dosi de misteri: No es dóna cap explicació de com gestionar un pressupost anual de 95.799.000 pessetes³⁸⁷, amb només 40.723.000 d'ingressos. Dins *Plantilla orgànica i pressupost* també trobem una relació dels locals del nou sindicat dividits per fases d'obertura. El pressupost preveu les despeses dels locals ja oberts (procedents del patrimoni sindical dels sindicats fundadors) o d'obertura imminent: Granollers, Sabadell, Malgrat de Mar, Tarragona, Girona, Cassà de la Selva, Calonge, Olot, Vic i Manresa. I també els que, properament, haurien d'estar oberts per completar la primera fase d'implantació i expansió de l'organització abans de les eleccions sindicals: Vilafranca, Martorell, Reus, Lleida i Ripoll. Allò què no inclou són les despeses dels locals que s'haurien d'inaugurar en una segona fase (Badalona, Cornellà, Igualada, Matarò i Barcelona per la Unió Territorial del Barcelonès), i fins i tot en una tercera (l'Hospitalet de Llobregat). Per tal d'assegurar la viabilitat econòmica de l'operació aquest pressupost va ser presentat a Miquel Roca. El motiu no és altre que “*demanar-li suport econòmic*”³⁸⁸.

Les paraules de Gutiérrez corroboren aquesta versió, sense el patrocini convergent no hi ha operació: “*S'intenta tirar aquest procés però hi havia un problema fonamental que era el problema econòmic, sembla que Convergència a través d'en Rafael o el Rafael en nom de Convergència, digues-li com vulguis, promet finançament pel tema, el finançament no arriba, sempre ens donen llargues, nosaltres diem que no*

³⁸⁷ A les seves anotacions personals, Hinojosa escriu la quantitat de “95.799 pts. anuals”, però tot sembla indicar que es tracta d'una abreviació de la quantitat real. La resta de documents confirmen aquesta hipòtesi. Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 9.

³⁸⁸ *Ibidem*.

tirem endavant un procés de fusió si no hi ha finançament, perquè per continuar com estàvem ja ens anava bé i ideològicament era molt més clar el tema CSTC, amb totes les complicacions de cultura del SOC, la cultura de la gent de Col·lectius, etc; però ja ens estava bé allò”³⁸⁹.

El problema de tirar endavant iniciatives sindicals sota el patrocini d'un partit és que el món sindical queda subordinat als interessos polítics. La prova més evident la tenim en aquest mateix moment. La petició d'ajuda financera coincideix amb els preparatius de les eleccions autonòmiques gallegues (que es celebraran al novembre de 1985) i la prioritat de Miquel Roca en aquell moment és la campanya electoral a Galícia. El suport econòmic al nou sindicat era un tema que quedava momentàniament relegat dins l'agenda política convergent, les prioritats eren unes altres: “*Arriba un moment en què el Roca fa l'«Operació Coalición Galega», abans de l'«Operació reformista», i literalment se'ns diu que els diners que havíem de venir pel sindicat han anat a parar a Galícia a Coalición Galega, això ho diu en una reunió que hi havíem cinc persones l'Hinojosa davant meu. Literalment ens diu: «Els diners estan a Galícia». O sigui, «Heu preferit una operació que era l'inici, el primer experiment de l'«Operació reformista», a portar aquí...»*. Llavors nosaltres ens retirem, si no hi ha finançament no cal que parlem. De què hem de parlar? Que vingui un de fora i digui: «És que heu de fer això?». Hem de fer això però a canvi de què?, això implica recursos”³⁹⁰.

La manca d'una resposta per part d'en Roca va ser motiu de neguit i preocupació entre els sindicats. El resultat més visible d'aquest estat ànim va ser que les negociacions van quedar suspeses. Els sindicats no estaven disposats a continuar amb les converses fins que el partit garantís una injecció de diners considerable.

³⁸⁹ “*En algun moment, algun mecenes de CIU ens feia algun favor i ens feia un donatiu, que era quan estava el personal tres mesos sense cobrar i no es podia més. Alguna transferència havia arribat. [...] Jo que ho he vist des d'una altre òptica en l'ambient polític, a Nacionalistes d'Esquerra, cada vegada que tocava campanya política la Magda Oranich i uns quants més es fotien els «trajes» i anaven a tocar males consciències de mecenes convergents, ho dic perquè jo administrava les finances, llavors em venien cada nit amb els talons de militants de convergència que tenien mala consciència per estar a Convergència i deien: «Aquests que són patriotes, vale, té 500.000 peles, 300.000 peles...» i així es rentaven la consciència. Llavors el que s'ha fet en el terreny sindical és el mateix, és allò de l'almoïna perquè aquests pobres continuïn. Però mai ha hagut una opció”.* Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

³⁹⁰ *Ibidem.*

5.3.2.1. El banquer convergent torna a avalar el projecte

Tot sembla indicar que des del partit es va donar alguna mena de senyal favorable pel que fa a l'aspecte econòmic, perquè finalment els sindicats arriben a l'acord de presentar públicament l'operació durant una roda de premsa a l'Hotel Calderón, el 9 de setembre de 1985. Els Secretaris Generals dels dos sindicats fundadors, Lluís Llerinós i Enric Àngela, signen conjuntament la carta de convocatòria als mitjans de comunicació³⁹¹. Aquesta presentació davant els periodistes va anar acompanyada d'una veritable campanya publicitària.

En el comunicat de presentació de la CSC es parla d'una organització amb implantació a més de 1.000 empreses, un pressupost anual de 75.013.000 pessetes, i els quatre òrgans provisionals esmentats anteriorment: el Secretariat Executiu, Secretariat Permanent, Consell Consultiu i Consell Assessor.

L'acord inicial assolit per les dues organitzacions <<mares>>, comportava la presentació de llistes conjuntes a les properes eleccions sindicals sota el nom de CSC (incloent-hi l'elaboració d'un programa electoral comú), la creació d'un carnet unitari i el compromís de completar la fusió després del procés electoral³⁹².

Per aquelles dates es van realitzar tot un seguit d'entrevistes a diferents personalitats per tal de promocionar el projecte. Entre els entrevistats trobem al President Pujol, al President del Parlament Coll i Alentorn i al Conseller de Treball Oriol Badia. Podem deduir fàcilment que la feina de presentació de la nova confederació va incloure reunions amb destacades personalitats del país per explicar el projecte sindical que s'havia inaugurat. Un esborrany de carta redactat pels impulsors de la CSC, apunta en aquesta direcció. En l'escrit es deixa constància que la voluntat fundacional de la Confederació és “*defensar fins a la darrera conseqüència la llibertat sindical*” (hem de tenir present que ens trobem en un conjuntura on la LOLS és interpretada com un atac contra els sindicats minoritaris) i “*fer possible la vertebració social de Catalunya des de la independència política, la responsabilitat negociadora, el*

³⁹¹ La carta de convocatòria informa que la roda de premsa tindrà lloc el dilluns dia 9 de setembre, a les 5 de la tarda, a l'Hotel Calderon de Rambla de Catalunya número 26. Àngela, E.; Llerinós, Ll. *Benvolgut amic*. Barcelona (6-9-1985).

³⁹² Hinojosa, Rafael. *Els acords presos ens comprometen a...* (2-9-1985).

progressisme i la solidaritat”³⁹³. La carta finalitza la seva petició d’entrevista amb una interessant reflexió de caràcter nacional: “*Creiem que això fóra beneficiós per a la vostra organització, per al nostre projecte i, en definitiva, per a la nació catalana al servei de la qual som tots plegats, cadascú al seu lloc*”. La feina de reconstrucció nacional necessita tota mena d’energies i esforços, procedents dels diferents àmbits socials. El sindicalisme, de la mateixa forma que altres activitats (polítiques, culturals...) també s’ha de posar el servei del país, o millor dit, d’un determinat projecte de país.

5.3.3. El final feliç...a tocar dels dits

Per Hinojosa és el moment que el partit s’impliqui en l’operació. L’home de Convergència a les negociacions creu que les possibilitats de la CSC de trobar un espai sindical propi i consolidar-se depenen, en bona mesura, del grau de recolzament que rebí de CDC. Per recolzament no s’entén només ajuda econòmica, cal el compromís personal dels militants. Per això mateix és important concienciar a la militància convergent de la necessitat d’afiliar-se a la CSC. La tasca informativa i pedagògica a nivell de partit ha de començar sense més dilacions. En un document manuscrit d’Hinojosa s’enumeren algunes de les accions que s’han de portar a terme. En un principi, encara podria sobtar que una d’elles sigui debatre sobre la CSC a la Sectorial de Treball³⁹⁴; però després de comprovar el paper, completament irrellevant, de la Sectorial en el procés, aquesta proposta no resulta tant sorprenent. Per una altra banda, si allò important és el contacte amb els afiliats del partit per explicar-li les virtuts de la Confederació, està clar que a la Sectorial de Treball no en trobaran molts. S’ha de trepitjar el territori, s’han de visitar els sectors i les localitats. Per aquesta raó, Hinojosa es mostra partidari de sol·licitar als presidents de les Federacions i les Agrupacions comarcals la seva col·laboració per organitzar xerrades i conferències explicatives (i propagandístiques) sobre la CSC. El ponent seria el mateix Hinojosa: “*Reunions que realitzaria jo*”³⁹⁵. És significatiu que al mateix document, on s’enumeren les accions de suport a la CSC, el punt referent al traspàs d’informació al Comitè Executiu i al Consell Nacional de CDC tingui una anotació manuscrita al seu costat amb la paraula: “*No*”.

³⁹³ Document 7. S.E. Senyor.

³⁹⁴ Si la Sectorial complís la seva funció d’espai de trobada dels militants, per reflexionar i incidir dins del món del treball, ja fa temps que s’hauria d’haver obert un procés de debat intern sobre el sindicalisme català, en general, i la CSC en particular.

³⁹⁵ Hinojosa, Rafael. *Accions de Suport i desplegament de la CSC*.

Les pors i els dubtes a portar el tema de la CSC als òrgans de direcció del partit deixen en evidència que aquesta operació no gaudeix de la simpatia de totes les famílies convergents.

5.3.3.1. Tensions per l'ús del nom

La sortida a la llum pública de l'operació va significar l'inici d'una nova etapa. A partir d'aquest moment les dues organitzacions entren en una fase de transició, una fase on els sindicats fundadors encara existeixen però es posen en marxa algunes de les estructures del futur sindicat, com per exemple el Secretariat Permanent. Aquest Secretariat seria l'organisme encarregat de gestionar el procés fins a arribar a la plena integració d'ambdós sindicats. El problema d'aquesta mena de situacions de trànsit és la convivència entre les velles estructures i les noves dinàmiques. Si a més a més, els organismes unitaris no acaben de rutllar (el Secretariat Permanent suspèn les seves reunions el novembre de 1985), no resulta estrany que els conflictes facin acte de presència. El primer d'aquests conflictes apareixerà el març de 1986 quan el SQC envia una carta notarial al Secretari General de la CSTC, queixant-se de que aquest sindicat ja utilitza el nom i les sigles de la CSC als seus locals i activitats.

L'esmentada carta, signada per Jordi Salvat com a Secretari General (provisional) de la CSC, es remunta fins el 26 de novembre de 1985 (data de la suspensió de les reunions del Secretariat Permanent de la CSC) com a punt de partida de la problemàtica situació en què es troba, en aquests moments, el sindicat. En un context de paràlisi del procés fundacional de la nova central sindical, el conflicte vindria donat per accions protagonitzades, per gent de la CSTC, en representació de la CSC; pràctica que, segons la carta, contradiu els acords del Secretariat Permanent. Davant d'això, Salvat creu que la Confederació Sindical de Catalunya es veu obligada a *“vetllar pel bon ús del seu nom i de les seves sigles”*³⁹⁶. A més de demanar a Llerinós, com a Secretari General de la CSTC, el seu compromís per evitar accions d'aquesta mena; per tal de garantir que ningú torni a fer un ús indegut del nom i les sigles de la CSC, Salvat adverteix que s'emprendran accions judicials contra els futurs responsables. Com a colofó d'una carta que té poc d'amistosa, s'informa de l'acord de suspendre, oficialment, el Secretariat

³⁹⁶ Salvat, Jordi. *Sr. Lluís Llerinós*. (5-3-86).

Permanent de la CSC, una decisió que l'únic que fa és formalitzar una situació que ja s'estava donant. L'aturada en el funcionament dels òrgans de govern de la CSC s'allargaria *“fins que algun canvi de situació en justifiqués una nova posada en marxa”*.³⁹⁷

Hinojosa trobava absolutament normal i comprensible que la CSTC comencés a actuar en nom del nou sindicat, i considerava que la carta del SQC havia estat una iniciativa totalment inoportuna. Com no podia ser d'una altra manera, l'escrit notarial va deixar un pòsit de crispació en les relacions entre tots dos sindicats, i Hinojosa va haver de fer mans i mànigues, reunint-se diverses vegades amb la CSTC i traient ferro a l'assumpte, perquè no es trenqués el procés.

Les seves gestions van aconseguir que es redactés una carta conjunta, signada per Enric Àngela i Lluís Llerinós (en qualitat de Secretaris Generals dels sindicats impulsors de la CSC) on es reafirmava la voluntat de fusió d'ambdós sindicats³⁹⁸, i es deixaven clares les regles de joc per a no perjudicar el neixement de la nova central: *“Per a no malejar la credibilitat i el prestigi de la nova organització, ningú no pot parlar en nom d'ella ni utilitzar les seves sigles sense l'expres i concret consentiment del Secretariat Permanent, únic òrgan establert fins ara de la CSC”*³⁹⁹.

5.3.3.2. Els diners de Roca

El 28 de febrer de 1986 Hinojosa escriu una nota al Secretari General de CDC explicant-li l'estratègia que considera més adient per tal d'assegurar l'èxit del procés d'unificació. En Miquel Roca coincideix en l'anàlisi i en la proposta que fa el representant del partit a l'operació, però els diners que pot aportar Convergència són limitats. El diari d'Hinojosa és prou clar en aquest aspecte: *“El problema és que, al llarg d'aquest temps, M. R [Miquel Roca] no ha trobat suficients diners i que només es pot posar a disposició de l'operació un milió mensual”*⁴⁰⁰.

³⁹⁷ *Ibídem.*

³⁹⁸ *“La CSC és la voluntat lliurement assumida, en absolut pla d'igualtat, pels executius del SQC i de la CSTC de coordinar-se, en la perspectiva de fusió, amb l'objectiu de dotar els treballadors de Catalunya de l'estructura sindical autòctona, independent i moderna que permeti la seva vertebració”*. Àngela, E.; Llerinós, Ll. *Company, companya*. [s.d].

³⁹⁹ *Ibídem.*

⁴⁰⁰ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 10.

5.3.3.3. Hinojosa, futur Secretari General o home a l'ombra?

Les entrevistes i les converses es succeïxen i la qüestió econòmica torna a presentar-se com un dels esculls més importants. Aquest fet queda corroborat per un informe d'Hinojosa a Roca sobre l'estat de les negociacions (*Document N°9 S.E. Miquel: Després de la nostra conversa...*), on trobem un repàs exhaustiu dels punts més problemàtics en el procés de consolidació de la CSC. Però deixant de banda, momentàniament, les notes sobre finançament, sorprenen les referències a l'elecció del futur Secretari General del sindicat nacionalista. Tothom és conscient que aquest és un tema delicat. L'interès mostrat per Hinojosa a la passada ronda negociadora, en assegurar el finançament per tal d'imposar el criteri jeràrquic més convenient per a CDC, així com la manca d'acord entre els tres sindicats iniciadors del procés sobre el disseny de la Secretaria General (un o tres Secretaris Generals); són proves de la delicadesa i la importància d'aquesta qüestió. La novetat, doncs, no resideix en que Hinojosa i Roca posin en comú les seves impressions sobre el tema. Allò veritablement novedós és que Hinojosa faci referència a la idea d'ocupar, ell mateix, la Secretaria General de la CSC. Esmentar aquesta possibilitat posa de manifest que algú (en aquest cas Miquel Roca) ho ha plantejat com una opció real. Aquesta possibilitat, en principi, és descartada pel propi Hinojosa; lligant la negativa d'optar al càrrec a la seva condició de diputat (“*Mentre jo sigui Diputat, no puc ser S.G. [Secretari General] de la CSC*”), condició que li agradaria mantenir (“*Francament, ara ja no m'agradaria deixar de ser Diputat*”), i que li planteja problemes formals (“*perquè els Estatuts d'ambdúes organitzacions ho prohibeixen <<només els Sindicats corretges de transmissions de Partits ho permeten>>*”) i polítics (“*La CSC, no pot néixer com a corretja de transmissió de CDC*”⁴⁰¹). Així doncs, darrera la negativa d'Hinojosa de fer-se càrrec de la responsabilitat directiva trobem, a més de les restriccions estatutàries establertes per les Centrals, una raó de projecte polític i sindical. Un home tan lligat a CDC com Hinojosa, que des del primer moment ha exercit el paper de veritable mestre de cerimònies en tota l'operació, no pot esdevenir el màxim representant de la CSC. La identificació plena entre el partit i el sindicat podria resultar contraproductiu per totes dues organitzacions, restant credibilitat al projecte i limitant les seves opcions de creixement.

⁴⁰¹ Hinojosa, Rafael. *Document N°9 S.E. Miquel: Després de la nostra conversa...* .

A més, la tasca desenvolupada per Hinojosa durant tot el procés el porta, de forma natural, a allunyar-se de les lluites personals pel control del sindicat. Ell és un home de contacte, l'intermediari entre les dues centrals, l'impulsor polític del projecte i el referent sense el qual aquesta operació no tindria sentit. Com a persona completament conscient del seu paper, té clar quin ha de ser el seu posicionament: *“Jo he tingut <<predicament>> en les centrals i ascendent sobre els seus secretaris generals, en tant que he repetit moltes vegades que no pretenia cap protagonisme i menys un càrrec, que era el que ells creïan que jo cercava”*⁴⁰². Entrar ara a competir amb altra gent per dirigir la CSC, llençaria per terra tot el prestigi i l'autoritat guanyades després de tanta feina política, i quasi bé pedagògica, amb els líders dels sindicats⁴⁰³.

5.3.3.4. A voltes amb els diners...

Després d'aclarir el tema de la seva possible, o millor dit impossible, projecció a la direcció del sindicat, Hinojosa aborda la interminable qüestió del finançament. En primer lloc, fa una repàs de l'excessivament costosa i deficientment organitzada estructura del Sindicat de Quadres: *“L'amic E.A. [Enric Àngela] ha creat una maquinària costosa, tres pisos llogats, un ordinador (?) potser masses administratius i això ha provocat un dèficit que no sé com l'haurem de resoldre”*⁴⁰⁴. A continuació reprèn una qüestió que podia semblar oblidada: què fer amb el secretari general del SQC? O dit d'una manera més diplomàtica, es planteja si Enric Àngela pot jugar algun paper dins del nou sindicat. Hinojosa, que s'havia mostrat partidari amb anterioritat de trobar una sortida política per Àngela (per exemple un lloc de Diputat), en no considerar-lo la persona més adient per formar part de la futura direcció sindical; introdueix una petita variació en el seu plantejament. Continua apostant per desplaçar a Àngela cap a d'altres responsabilitats (concretament es planteja una possible sortida cap el Patronat Pro Europa), però no de forma immediata. Hinojosa creu que primer s'ha d'acabar la feina encetada: *“Si ara el premiem amb un càrrec europeu i li permetem que deixi el <<paquet>> a un altre, l'estem premiant injustament”*⁴⁰⁵. El que podia semblar, en un principi, un càstig per la seva actitud reticent en tot el procés d'unitat sindical, ha acabat

⁴⁰² *Ibidem.*

⁴⁰³ Hinojosa tanca el tema amb una frase que pot portar a equívocs: *“Éticament ara no puc reclamar ni més ni menys que la Secretaria General”*, però que cal interpretar com una reafirmació, per motius ètics, de la seva negativa a encapçalar la direcció de la CSC. *Ibidem.*

⁴⁰⁴ *Ibidem.*

⁴⁰⁵ *Ibidem.*

esdevenint una mena de premi: “*Crec que aquest càrrec se li ha d’oferir ara, però amb efectes posteriors a la consolidació de la CSC, amb la seva ajuda entusiasta, si no té èxit la CSC, ell perd el lloc* [el subratllat és del propi Hinojosa]”⁴⁰⁶. La maniobra d’Hinojosa, que consisteix en transformar un handicap (els dubtes del cap del SQC sobre l’operació) en un factor positiu (partint del possible al·licient d’Àngela per la seva nova destinació); no deixa de tenir el seu risc. Falta per veure què farà l’interessat davant l’escenari que se li presenta.

5.3.3.5. Jordi Fayos, l’home d’Hinojosa per a la direcció del nou sindicat

Posant fil a l’agulla per tal de redreçar el procés, Hinojosa presenta a Roca l’estratègia a seguir. En primer lloc cal reprendre les negociacions entre la CSTC i el SQC (aturades momentàniament per diferències en els ritmes del procés de fusió). Paral·lelament a la represa de les converses, cal iniciar un tasca de racionalització de despeses del Sindicat de Quadres: “*Deslloquem dos dels tres pisos, retornem l’ordinador si no està pagat, eliminem nòmnes innecessàries...*”⁴⁰⁷. Per poder portar a la pràctica el reajustament pressupostari, el concurs del Secretari General resulta imprescindible, i és aquí on ha de començar a demostrar el seu compromís amb el projecte: “*Tot això amb la intervenció i decisió d’E.A. [Enric Àngela]*”⁴⁰⁸.

A l’hora de posar noms als càrrecs, surt per primera vegada el nom de Jordi Fayos. Aquest antic dirigent de la JNC i regidor de CIU per Mataró, és la persona escollida per *Covergència* per encapçalar la direcció del futur sindicat⁴⁰⁹. Per fer realitat aquest desig, cal situar-lo de bon començament a una posició apropiada. Seguint les directrius d’Hinojosa, s’hauria de nomenar Jordi Fayos, inicialment, Secretari d’acció sindical de la CSC⁴¹⁰ i candidat a Secretari General de cara al congrés de fusió⁴¹¹. El citat congrés també tindria data de celebració, durant els mesos de juny i juliol de 1986.

⁴⁰⁶ *Ibídem.*

⁴⁰⁷ *Ibídem.*

⁴⁰⁸ *Ibídem.*

⁴⁰⁹ Segons explica Jordi Gutiérrez, en Fayos havia començat la seva militància sindical a la CNT. Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁴¹⁰ Aquesta proposta de nomenament s’havia comunicat al Secretari General del SQC, què l’havia acceptada: “*Això ja està assumit per E.A. [Enric Àngela]*”. Hinojosa, Rafael. *Document N°9 S.E. Miquel: Després de la nostra conversa...*

⁴¹¹ Tot apunta que, en aquest cas, la proposta encara no havia estat assumida per l’altra part implicada, la CSTC. *Ibídem.*

Per molta gent coneixedora de l'«Operació CSC», l'elecció que va fer el partit, concretament Hinojosa, de la persona que havia d'encapçalar la Confederació Sindical de Catalunya, va ser una de les errades més grans de tot el procés⁴¹². En Jordi Fayos era una persona sense experiència organitzativa dins del moviment obrer. En paraules d'Antoni Urrea: “Una persona que del món sindical no en té ni punyetera idea”⁴¹³. Queda clar que per la gent del SQC la irrupció de Jordi Fayos no va ser cap motiu d'alegria, però si passem a l'altre costat, al de la CSTC, els sentiments que despertava no eren més favorables, ans al contrari. Per la Rosa Bruguera, en Fayos “no va tenir mà esquerra”, era “una persona que no tenia gràcia dialogant”⁴¹⁴.

5.3.3.6. Vicis i virtuts: sol·licituds i oferiments

De cara a reactivar les reunions i seguir amb el calendari establert, és el moment de materialitzar les promeses d'ajuda econòmica. Les paraules d'Hinojosa, desgranant els punts concrets on es reflectiria aquesta ajuda, són prou clares: “La nostra aportació econòmica cobriria el lloguer d'un dels tres pisos actuals, dos lliberats (Fayos-Guti), un auxiliar i els viatjes d'aquests lliberats, aixis com material de propaganda. Probablement poguem abonar els lloguers d'un o dos locals a comarques”⁴¹⁵. Aquesta és la concreció definitiva de l'ajuda econòmica convergent, una ajuda gens menyspreable tenint en compte la inexistència de cap vincle formal entre el partit i el futur sindicat. En tractar-se d'una quantitat de diners important, s'han de prendre mesures de control i seguiment de les despeses. D'acord amb aquest propòsit, Hinojosa assumeix la responsabilitat de gestionar la inversió del partit: “L'administració d'aquests diners, em comprometo a fiscalitzar i administrar amb rigorosa comptabilitat,

⁴¹² “Per mi ha sigut l'error més gran que s'ha fet des d'un partit polític com CDC per definir una persona per un futur”. Entrevista amb Rosa Bruguera.

⁴¹³ Per Urrea, el seu currículum, regidor a Mataró i membre destacat de la JNC, no era el més adient per la nova responsabilitat: “Jo crec que el Jordi Fayos, que va ser regidor de Mataró i era un dirigent de les Joventuts, és un militant actiu emergent, com podria ser, a hores d'ara, per la importància que ha agafat per exemple, el David Madí o el Josep Rull [...], jo crec que van veure en aquell moment un xicot jove, amb possibilitats, que era un membre actiu i que els va semblar que el podrien, no només promocionar, sinó forjar. I aquí es van equivocar. [...]. No cal tampoc portar pedigrí, però com a mínim...”. Entrevista amb Antoni Urrea.

⁴¹⁴ Rosa Bruguera creu que amb una altra actitud, per part d'en Fayos, haguessin desaparegut moltes de les reticències que els sindicalistes tenien cap a ell. De totes formes, Bruguera reconeix que, en tractar-se d'una entrada molt forçada dins del món sindical, ho tenia difícil de bon començament: “No el consideraven tampoc sindicalista, era un nouvingut que s'havia posat allà”. Entrevista amb Rosa Bruguera.

⁴¹⁵ Hinojosa, Rafael. Document N°9 S.E. Miquel: Després de la nostra conversa... .

actuant com fins ara, com impulsor a l'ombra de la CSC”⁴¹⁶. En resum, Hinojosa es presenta com el vigilant de l'operació, afirmant explícitament per primera vegada, allò que tothom sabia de forma implícita: ell és l'home a l'ombra dins del projecte de creació d'un sindicat nacionalista.

En un document adjunt podem comprovar la notable diferència que existeix entre la petició econòmica de la CSC, exposada pel Lluís Llerinós i l'Enric Àngela, i el càlcul de finançament que realitza Hinojosa. Pels primers, es fa imprescindible una contribució de 2.141.700 pessetes mensuals. El desglossament d'aquesta quantitat seria el següent:

2 secretaris:	518.400 pessetes,
2 alliberats:	364.500 “ ,
1 local:	143.600 “ ,
3 auxiliars:	328.700 “ ,
S. Social R.G.:	411.500 “ ,
Viatges:	200.000 “ ,
Material oficina:	125.000 “ ,
Diversos:	50.000 “ . ⁴¹⁷

La resposta d'Hinojosa és sensiblement menys generosa, limitant la seva oferta a 1.117.230 pessetes mensuals. No obstant la rebaixa, continua tractant-se d'una xifra més que considerable. Els apartats que més pateixen la retallada pressupostària són els destinats als salaris dels dos Secretaris Generals (partida econòmica que ni es comptabilitza dins dels càlculs d'Hinojosa), al material d'oficina i al nombre d'auxiliars contractats (que passarien de tres a dos). Amb aquest reajustament econòmic, l'oferta convergent quedaria així:

⁴¹⁶ El subratllat indica una frase manuscrita adjuntada al costat del text mecanoscrit. *Ibidem*.

⁴¹⁷ *Ibidem*.

2 alliberats:	364.500	pessetes,
2 auxiliars:	219.130	“ ,
S. Social R.G.:	190.000	“ ,
Local:	143.600	“ ,
Viatges:	200.000	“ .

5.3.4. Trajecte final i marginació de Rafael Hinojosa

Amb la informació econòmica de què disposa, entre els dies 7 i 8 de març de 1986 i aprofitant unes jornades sobre sindicalisme organitzades per la JNC, Hinojosa planteja als secretaris generals de la CSTC i del SQC les condicions finals de l'operació: CDC pot aportar un milió de pessetes mensuals, però vol nomenar al futur Secretari General. La proposta convergent per a aquest càrrec, una aposta quasi personal de Rafael Hinojosa, era Jordi Fayos. La resposta d'Àngela i Llerinós va ser de rebuig a les condicions del partit. Segons Hinojosa: *“Naturalment Enric Àngela va estar content, perquè finalment l'operació es trencava i Llerinós no va voler negociar la direcció de l'operació”*⁴¹⁸.

Un cop més la fidelitat del SQC cap el projecte, personificada en la figura del seu Secretari General, és posada en dubte pel negociador de Convergència. En el cas de la CSTC, la discrepància fonamental la trobem en l'elecció de la direcció (concretament el Secretari General) del nou sindicat. La condició (o exigència) de col·locar al capdavant de l'organització un home de confiança per a CDC (o millor dit per a Hinojosa) és la prova més inequívoca de la voluntat convergent d'assegurar-se el control sobre el resultat final del procés. No obstant, Hinojosa justifica la intromissió del partit a l'operació com la única de forma d'assegurar l'èxit de la mateixa. Tant el Miquel Roca com el propi Hinojosa, tenen la sospita que el motiu principal que ha portat als dirigents de tots dos sindicats a participar a les negociacions és econòmic⁴¹⁹. Una motivació econòmica estretament lligada, seguint el seu criteri, a les condicions salarials dels dos Secretaris Generals dins del nou sindicat. La prova d'aquesta afirmació la trobaríem en les demandes econòmiques realitzades a Convergència a

⁴¹⁸ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 10.

⁴¹⁹ *“Aquesta exigència de la Secretaria General, la vàrem fer perquè teníem (Miquel i jo), el criteri de que els secretaris generals no tenien més interès que el de la nostra aportació econòmica”*. Ibídem.

l'hora d'elaborar els pressupostos del projecte: la petició de 2.141.700 pessetes mensuals, incloent en aquesta xifra la quantitat de 518.400 pessetes en concepte de sous per als Secretaris Generals. Per CDC es tracta d'unes xifres abusives que posen de manifest un interès econòmic quasi personal.

Un posicionament tan oposat, en relació a un tema cabdal com era el de l'elecció de la direcció, no podia tenir altra conseqüència que l'aturada de tot el procés d'unificació. La CSTC ho posava de manifest a través d'una nota feta pública el dia 15 d'abril de 1986 al diari *La Vanguardia*, on s'informava que l'operació quedava congelada.

La desconfiança dels dirigents de la Confederació cap a Convergència no només estava provocada per la identificació que feien entre el partit nacionalista i el Sindicat de Quadres, sinó per informacions procedents de la mateix Convergència, tal i com explica Jordi Gutiérrez: *“Hi ha una persona històrica de Convergència, que a mi em mereix molt respecte, que no va tenir càrrecs fins fa quatre dies i ja està retirada, que és la Rosa Bruguera, que havia estat secretaria del Pujol a Banca Catalana, per tant una fundadora de primera hora, una persona que sempre ha tingut accés directe al Pujol però que mai ho ha utilitzat en profit propi [...]. Ella estava afiliada a la CSTC no al SQC, ha estat amb mi pintant pancartes per la vaga de les pensions del 85, allà al terra del nostre local. I quan hi havia greus problemes amb Convergència érem nosaltres que la cridàvem, parlàvem amb ella amb tota claredat i ella ens explicava que la política era molt complicada i que ella feia el que podia, però que estaven tots bojós, que no hi havia projecte sindical, que el partit no s'ho creia i sempre ens deia: <<Aneu en compte que no us trinquin>>”*⁴²⁰.

La mateixa Rosa Bruguera ens confirma el seu paper d'agent doble entorn l'«Operació CSC», per un costat com a militant de Convergència i per l'altre com a afiliada a la Confederació. Per a ella les intencions d'en Fayos, i de retruc d'Hinojosa, eren aprofitar la fusió per fer desaparèixer la CSTC: *“En Fayos se'ls volia menjar, els volia absorbir. Això no és donar suport, això és una altra cosa”*⁴²¹. Bruguera reconeix

⁴²⁰ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁴²¹ Entrevista amb Rosa Bruguera.

que en aquell moment participava a l'Executiva de la CSTC⁴²², i aprofitava la seva posició per advertir a la gent de la Confederació dels perills que comportaven les maniobres dirigides per Hinojosa: “*Els volien fer una OPA, a més una OPA on no veies ben bé al final on aniria a parar. En el sentit de que no sabies si aniria decantant-se cap a USO, que de cap manera no ho vèiem gens clar; o decantant-se cap a una integració en el SQC, i tampoc vèiem com podia acabar*”⁴²³. Tot i que Rosa Bruguera per damunt de tot, és una persona compromesa amb el projecte convergent i absolutament lleial al President Pujol, en el difícil món del sindicalisme minoritari les seves simpaties fan que situï el projecte que representa la CSTC per davant de l'aposta sindical del partit.

Per superar aquest estat de paràlisi, el mateix mes d'abril de 1986 Roca i Hinojosa es reuneixen amb el Comitè Executiu del SQC. La implicació de Roca en un moment tan delicat evidencia l'interès del partit en no deixar perdre una altra oportunitat per donar forma a la <<Central Sindical Catalana>>. En reunir-se amb la direcció del SQC també tornen a deixar constància de la conflictiva relació que existeix entre CDC i la gent de quadres. La intervenció d'en Roca a la reunió és contundent, exposant clarament que CDC no té intenció de llençar la tovallola. Les seves paraules són una confirmació, i de retruc un recolzament, de les posicions defensades per Hinojosa. Roca demana directament a l'Enric Àngela que abandoni la Secretaria General del SQC per deixar pas al Jordi Fayos. Aquesta és la condició indispensable per posar els diners damunt la taula i poder reactivar el diàleg amb la CSTC. Així doncs, l'entrada a escena de Jordi Fayos implicava la sortida d'Enric Àngela, que s'havia convertit en una figura incòmoda per Roca i Hinojosa. L'equip dirigent de quadres, en solidaritat amb el seu Secretari General, van amenaçar amb dimitir. No volien formar part d'un Executiu presidit per un nouvingut i proposaven fer un congrés d'on sortís una nova direcció. Per reconduir la situació, el propi Enric Àngela, molt possiblement aconsellat per altes instàncies⁴²⁴, va demanar als seus companys que continuessin amb les seves funcions durant un any, amb Miquel Prats com a nou Secretari General i Fayos com a Vice-Secretari General. Aquest període de transició serviria per preparar al Jordi Fayos per a la seva futura responsabilitat dirigent a la CSC. Tot i que els membres de

⁴²² Tot i que no recorda si com a membre de ple dret o com a convidada. Entrevista amb Rosa Bruguera.

⁴²³ *Ibidem*.

⁴²⁴ Urrea creu que Àngela va mantenir converses amb el President Pujol per solucionar el tema. Entrevista amb Antoni Urrea.

l'Executiu del SQC accediran a la petició formulada per l'Àngela, un d'ells reconeix que *“això no és entrar amb bon peu”*⁴²⁵.

Paral·lelament als intents per reemprendre les negociacions, es produeix una situació que torna a fer palesa la tibantor que presideix les relacions entre Hinojosa i Àngela. Amb motiu de la discussió parlamentària sobre el patrimoni sindical, la Comissió de Política Social del Parlament s'havia reunit amb CC.OO i UGT. Hinojosa va demanar a un dels membres de la Comissió que fessin el mateix amb la CSTC, USO i SQC. Les seves gestions van tenir èxit i Hinojosa es va posar en contacte amb Paco Giménez (USO) i Jesús Malló (CSTC) per informar-los del tema i dir-los que es possessin d'acord per concretar una cita entre tots al Parlament. A en Malló també li va demanar que quedés amb la gent del SQC⁴²⁶. Resulta significatiu que així com amb Giménez i Malló, Hinojosa prefereix establir contacte directament, per fer-ho amb Àngela opta per un missatger. Paradoxalment, el responsable de CDC de crear un sindicat nacionalista, té millors relacions polítiques i personals amb gent de la USO i el CSTC, que no pas amb el Secretari General del SQC, el sindicat patrocinat i recolzat per CDC. Tan a prop, i alhora tan lluny.

Si al damunt hi afegim un imprevist com és l'oblit d'en Malló en contactar amb Àngela, el conflicte entre Hinojosa i el SQC està servit. Un Enric Àngela enutjat arribarà a enviar una carta (3 de març de 1986) a Rafael Hinojosa queixant-se per aquest motiu. En l'escrit, després d'explicar que s'havien assabentat per la premsa de la sol·licitud de CIU que els Secretaris Generals de la USO i CSTC fossin rebuts a la Comissió de Política Social del Parlament per informar-los de la devolució del patrimoni sindical acumulat, Àngela pregunta en nom del Comitè Executiu del SQC: *“Per què el grup parlamentari del teu partit polític ha gestionat la presència d'uns sindicats, tot primant-los, i no la d'altres”*⁴²⁷. La carta vol deixar constància de la sorpresa motivada per aquest fet, especialment en un moment d'intenses relacions a tres bandes (SQC, CSTC i CDC). Finalment, un cop aclarit que tot és producte d'un oblit involuntari, el SQC estarà present a la reunió del Parlament.

⁴²⁵ *Ibídem.*

⁴²⁶ *“No vaig creure necessari trucar a E. Àngela, donat que ja ho faria en Jesús”.* Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 11.

⁴²⁷ Àngela, Enric. *Sr. Rafael Hinojosa.* Barcelona (3-4-1986).

Enmig d'un clima tan enrarit, el dies 23 i 24 de maig va tenir lloc el congrés del SQC. En el moment de triar la nova direcció va produir-se un fet curiós. La <<recomanació>> del partit per a la Secretaria General del sindicat va ser seguida a mitges. El nou Secretari General serà Miquel Prats (metge de l'Hospital de Mataró i, en aquell moment, militant d'ERC), mentre Jordi Fayos és nomenat Secretari General Adjunt i candidat a Secretari General de la CSC. La valoració del Congrés que fa Hinojosa, malgrat aquesta petita demostració d'autonomia que fa el SQC, és positiva: “*No era exactament lo acordat, però estic d'acord*”⁴²⁸.

Aquests canvis serveixen per tornar a impulsar el procés d'unitat sindical, però la sensació d'incertesa i fragilitat ho impregna tot. Jordi Gutiérrez fa un resum força assenyat de la situació i dels seus protagonistes: “*Tenim una situació davant nostre confusa, perquè la persona, el peó, que porta Convergència de confiança pel futur projecte és el Jordi Fayos, però el Prats continua sent Secretari General del Sindicat de Quadres, i el Prats, d'alguna manera fa d'agent doble, treballant més per nosaltres que no pas pels convergents. No és l'únic, perquè el Jordi Salvat, que és una persona històrica del Sindicat de Quadres, fa el mateix. El Urrea es manté una mica equidistant, però mai va agafar l'agressivitat amb nosaltres que va tenir el Jordi Fayos*”⁴²⁹.

A més a més, es produeix un esdeveniment inesperat que, tot i que no afecta directament als plans de fusió, suposa un cop emocional molt fort per a la gent de quadres: l'Enric Àngela mor poc després d'abandonar la direcció del SQC a causa d'un infart. Miquel Prats, assumeix per lleialtat personal el llegat d'Àngela i es reobren les negociacions per acabar d'enllestir la fusió dels dos sindicats.

Uns dies més tard, la confusió que envolta el projecte, que es troba momentàniament aturat, dona lloc a una situació equívoca. El President Pujol rep a la Generalitat a la CSTC, creient que s'entrevista amb la direcció de la CSC. Ningú li havia dit que el procés s'havia aturat. El President creia que la fusió s'havia resolt reeixidament i que estava rebent a la direcció conjunta de la CSC.

⁴²⁸ Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 11. El nou Secretari General del SQC, conscient que té moltes coses a tractar amb Miquel Roca, li demana per carta una entrevista. Prats, Miquel. *Sr. Miquel Roca*. Barcelona (13-6-1986).

⁴²⁹ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

Un dels assistents a la reunió, Jordi Gutiérrez, ens explica amb detall com es van succeir els esdeveniments:

“Es trenca el primer intent, cadascú estava a casa seva, llavors ens convoca el Pujol a una reunió i anem. Anava el Llerinós, el Jesús Malló,...[...] Érem quatre o cinc. Era Conseller de Treball l’Oriol Badia. Estàvem allà esperant...i el Badia diu: <<Però que no venen els altres?>>, <<Qui més ha de venir? Nosaltres ja estem tots>>, i diu: <<No, el Fayos>>, això és literal, <<Com el Fayos?>>, i jo dic al Llerinós: <<Pregunta-li a aquest per què és la reunió que esto me huele fatal>> .<<El president per què ens ha convocat?>>, i diu: <<Per presentar la direcció del nou sindicat, de la CSC>>, <<Però si fa tres o quatre mesos que hem trencat, no hi ha procés>>. <<Ostia!!...espereu un moment>>. Se’n va cap a dins, al cap d’un moment surt, <<Entreu, entreu...>>. Ens rep el Pujol, era una situació esquizofrènica, i diu: <<Així, això s’ha trencat>>. S’aixeca, comença a donar voltes com un molinet, ens va dir quatre xorrades i ens va fotre fora. [...] Imagina tu com ho duien. Ens criden, li munten la reunió al Pujol per presentar allò i ningú li diu que feia tres mesos que havíem trencat. [...] Suposo que és una de les coses que han influït per les quals l’Hinojosa no ha estat mai Conseller de Treball, amb aquestes chapuzas”⁴³⁰.

Quan Hinojosa, a través d’en Llerinós, va tenir notícia d’aquesta incòmoda situació, va tractar de posar-se en contacte amb el President Pujol per tal d’explicar-li el perquè de tot plegat: “Vaig trucar a la Carmen Alcorízar [Secretària del President], per dir-li que si el president volia, el podria informar de com estava la situació”. La resposta que obté pel seu oferiment denota un cert canvi d’actitud del màxim dirigent del partit: “El president no em va necessitar”⁴³¹. Tot i que aquest fet no implica cap mena de desautorització (simplement denota que l’opinió i els aclariments d’Hinojosa no són necessaris); a partir d’ara, l’home del partit en l’operació, aquell que des de l’ombra havia de vetllar pel bon desenvolupament del procés, veurà com la plena confiança dipositada en ell pel partit començarà a esquarterar-se. Per acabar-ho d’adobar, el SQC considera que ha estat discriminat (en no ser convidat a la reunió) i el Miquel Prats, recentment escollit Secretari General del sindicat, envia una carta a Hinojosa i al propi President Pujol queixant-se per aquest motiu.

⁴³⁰ *Ibídem.*

⁴³¹ Hinojosa, Rafael. *Document 12. S.E. A M. Roca. Notes sobre la unitat sindical a Catalunya.*

En la carta, Prats recorda que ja havia sol·licitat amb anterioritat una entrevista amb el President per explicar-li els resultats del darrer congrés del SQC⁴³², sol·licitut que fins el moment no havia estat atesa. En assabentar-se que una delegació de la CSTC s'havia reunit amb el Conseller de Treball i el President de la Generalitat, el Secretari General dels quadres vol expressar la seva preocupació pel greuge comparatiu que això suposa: “*Amb tot el respecte i tota la consideració a vós, tant per la vostra persona com pel vostre càrrec, vull fer-vos arribar la nostra inquietud i el nostre desencís pel que aquests fets poden representar de canvi en la vostra actitud respecte al Sindicat de Quadres de Catalunya i al sindicalisme nacional*”⁴³³. Prats també aprofita l'escrit per recordar que el SQC ja ha pagat un preu molt alt pel projecte, incloent esforços col·lectius i renúncies personals. El projecte en qüestió és molt més que una iniciativa sindical, és un projecte nacional⁴³⁴. Per tot això, el Secretari General de SQC reitera la seva sol·licitud d'entrevistar-se amb el President.

5.3.4.1. El fracàs del PRD: Hinojosa perd el suport de Miquel Roca

Som al mes de juny de 1986 i és temps d'eleccions legislatives. Unes eleccions on CDC, i especialment Miquel Roca, fa una aposta arriscada a nivell estatal: el Partido Reformista Democrático (PRD). La campanya electoral espanyola tornarà a demostrar, com ja havia succeït en el cas de Galícia, que la qüestió sindical és secundària per a Convergència. Miquel Roca es troba immers en el procés electoral i Hinojosa no és capaç de parlar amb ell. Paral·lelament, el SQC demana insistentment un suport econòmic que, malgrat tot, encara no està garantit. Hinojosa es veu obligat a escriure una carta a Miquel Roca dient-li que cal reunir-se amb la gent de quadres. La carta no té resposta. Roca està ocupat, i preocupat, en d'altres assumptes.

El 22 de juny de 1986 es produirà la desfeta electoral del PRD, i com no podia ser d'una altra manera en una operació sindical tan condicionada per la política, això afectarà el desenvolupament del procés. Poc després del malentès amb la CSTC, cap a les darreries de juny, el President Pujol rebrà al Comitè Executiu del SQC per tractar

⁴³² De la mateixa manera que havia fet amb Miquel Roca.

⁴³³ Prats, Miquel. *Molt Hble. Sr. Jordi Pujol*. Barcelona (12-6-1986).

⁴³⁴ Segons Miquel Prats, el SQC ha fet tot el que calia “*per complir el que tots plegats pensàvem que era el millor pel sindicalisme nacional i, en darrer terme, per a Catalunya, ja que el servei al país és el nostre únic nord*”. *Ibidem*.

d'evitar qualsevol tipus de greuje comparatiu. Pels assistents la reunió va anar bé i es van treure resultats concrets. Segons va explicar Fayos a Hinojosa, el President *“els hi va prometre, de forma immediata un milió de Pts. I tres lliberats per les eleccions”*⁴³⁵. Hinojosa coincideix en la valoració positiva de la trobada entre el President i el SQC, i creu que l'oferta està en consonància amb les propostes realitzades per ell mateix a les darreres converses amb els sindicats⁴³⁶. No deixa de ser veritat que la promesa feta pel President, el lliurament d'un milió de pessetes de forma immediata, és gairebé idèntica, pel que fa a la quantitat de diners, a la proposta de finançament mensual que va fer Hinojosa en el seu moment. Pel que respecta a la contractació de personal, les diferències també són mínimes. Mentre Hinojosa proposava fer-se càrrec de les despeses de 2 alliberats i 2 auxiliars, el President parla de tres alliberats. Malgrat tot, les notes d'Hinojosa no aclareixen alguns aspectes tècnics i formals que ens ajudarien a precisar l'abast del recolzament convergent. Sobre la darrera oferta, ens falta per saber si les despeses d'aquestes tres persones contractades estarien incloses dins la xifra d'un milió de pessetes, i si aquest milió seria una ajuda puntual o s'establiria com a forma de finançament regular. Hem de recordar que a l'oferta d'Hinojosa, els salaris dels dos alliberats i els dos auxiliars sumaven més de la meitat de l'aportació mensual a realitzar pel partit. No obstant això, la diferència substancial entre ambdúes propostes és el grau de protagonisme atorgat a l'intermediari del partit. En la primera, Hinojosa és la persona que negocia i posa les quantitats (amb el vist-i-plau de Miquel Roca), arribant fins i tot a presentar-se com a gestor de la inversió econòmica del partit dins del sindicat. Per contra, a la darrera proposta, Hinojosa ja no és l'intermediari ni el portaveu del partit. El President Pujol comunica personalment els termes i les condicions de l'ajuda convergent. Aquest canvi formal, no trigarà a traduir-se en un canvi més profund.

Poc després de la citada entrevista entre el Comitè Executiu del SQC i el President Pujol, Miquel Prats va trucar a Rafael Hinojosa per informar-li que *“el President havia decidit reprendre ell personalment el contacte amb el SQC, i que ells entenien que jo no havia d'intervenir més”*⁴³⁷. No és cap novetat que la gent del SQC, especialment aquells que havien viscut el fracàs de la primera operació d'unitat

⁴³⁵ Hinojosa, Rafael. *Document 12. S.E. A M. Roca. Notes sobre la unitat sindical a Catalunya.*

⁴³⁶ *“Li vaig dir [al Jordi Fayos] que això estava bé i dintre del que <<grosso modo>> havíem acordat”.*

Ibidem.

⁴³⁷ Ibidem.

sindical⁴³⁸, mai havien acabat d'entendre's amb Hinojosa; però el punt d'inflexió en la seva complicada relació es produirà en aquest moment, quan se'ls presenti l'oportunitat de marginar-lo políticament. Aprofitant que el President Pujol decideix prendre el comandament de l'operació, la direcció del SQC considera que la participació d'Hinojosa a la recta final del procés ja no es necessària, i així li fan saber. Com era de suposar, Hinojosa no compartirà aquesta apreciació i, després de tants esforços, es resistirà a abandonar el seu paper d'interlocutor entre els sindicats i de garant del projecte convergent dins del món sindical. La prova d'això la tenim el dia 30 de juny de 1986, data de la celebració del Comitè Executiu de Convergència. Aquell dia Hinojosa intenta parlar del tema amb el President Pujol: “*El dia 30, abans del Comitè Executiu, li vaig demanar al President (al Carrer Provença, mentre t'esperàvem a tu [Miquel Roca]) de parlar del SQC*”; però la negativa del President a tractar la qüestió, “*ell em va dir que ja en parlaríem més endavant*”⁴³⁹, posa de manifest que el crèdit d'Hinojosa ha minvat considerablement durant el transcurs de les darreres setmanes.

5.3.4.2. El President agafa les regnes

Hinojosa es mostra contrariat pel transcurs dels esdeveniments i el 4 de juliol escriu una nova carta a Miquel Roca per informar-li dels darrers canvis que s'han produït. La carta porta per títol “*Notes sobre la unitat sindical a Catalunya*” i en ella s'informa sobre el delicat moment pel qual està passant el procés de creació de la CSC. En el primer punt del seu informe, l'autor recorda el resultat del congrés del SQC celebrat a finals del maig passat. El desenllaç del congrés, amb el nomenament de Miquel Prats com a Secretari General i Jordi Fayos com a Secretari General Adjunt amb caràcter d'alliberat, reuneix per a Hinojosa els requisits demanats pel partit. Pel fet d'estar alliberat, Fayos esdevindrà el Secretari General a la pràctica i de manera efectiva, alhora que ha estat proclamat, ja de forma oficial, el candidat a la Secretaria General de la CSC.

Un cop fet el repàs al congrés del SQC, Hinojosa aborda el tema de les negociacions entre els sindicats. Durant el mes de juny la gent del SQC va tornar a

⁴³⁸ El cas d'en Jordi Fayos és diferent, en tractar-se d'una persona acabada d'arribar i sense experiència en la direcció d'un sindicat.

⁴³⁹ Hinojosa, Rafael. *Document 12. S.E. A M. Roca. Notes sobre la unitat sindical a Catalunya*.

insistir en el tema del finançament, reclamant l'aportació econòmica promesa pel partit. En tractar-se d'una qüestió que necessitava el vist-i-plau de Miquel Roca, aquest tema va quedar arraconat momentàniament per culpa de la situació política: “*Jo els vaig dir que fins que no finalitzés la campanya electoral no podria parlar amb tu [Miquel Roca] d'aquest tema*”⁴⁴⁰. Paral·lelament a això, Hinojosa va continuar en contacte amb Llerinós per obrir el camí a la represa de les negociacions. Segons explica Hinojosa, Llerinós accedeix a reprendre els contactes, sempre i quan els interlocutors fossin el mateix Hinojosa o en Jordi Fayos. En un moment tan delicat com aquest, on encara no estava clar si es redreçaria el procés d'unificació sindical de les centrals nacionalistes, es va produir el petit incident esmentat amb anterioritat i que enterbolirà una mica més l'ambient: la confusió del President Pujol en rebre a la direcció de la CSTC.

L'autor de l'informe també és conscient del canvi de protagonistes que s'està produint a l'entorn de les converses, i considera que només li resta esperar que Roca o Pujol li trametin noves instruccions. Tot i no expressar cap mena de queixa o crítica envers els màxims dirigents del partit, Hinojosa deixa constància del seu sentiment de decepció pel rumb que està prenent un projecte al qual porta lligat molt de temps: “*Lamento que després de tantes converses i de tenir un pla concret per arribar a la unitat del sindicalisme de Catalunya, ara quedi així*”⁴⁴¹.

La resposta que obté d'en Roca és la mateixa que va tenir la darrera vegada que el va escriure, i que queda perfectament sintetitzada en el següent comentari: “*Miquel no em fa ni cas*”⁴⁴². Per Hinojosa els motius d'aquest silenci responen a les preocupacions derivades del fracàs electoral del PRD i el procés d'investidura del nou govern del PSOE al Parlament espanyol. Davant el silenci de Roca, Hinojosa no defallirà i encara farà un últim intent per tractar aquest tema directament amb el President Pujol. Setmanes després, l'antic responsable de coordinar el procés d'unitat sindical escriu una altra carta, però en aquesta ocasió al màxim dirigent del partit.

L'objectiu, més que tornar-se a situar al capdavant de l'operació, és aclarir algunes qüestions que poden donar lloc a malentesos i situacions conflictives. A través

⁴⁴⁰ *Ibídem.*

⁴⁴¹ *Ibídem.*

⁴⁴² Hinojosa, Rafael. *Procés de negociació...* . Pàg. 12.

d'una carta adreçada al President, amb data de 31 de juliol de 1986, Hinojosa compartirà les seves opinions i valoracions del tram final del procés, alhora que rebrà les crítiques sorgides al voltant del seu paper. Com tothom sap, moltes vegades la millor defensa és un bon atac, i aquesta màxima serà aplicada per Hinojosa tot just a les primeres línies del seu escrit. El blanc dels seus atacs, com no podia ser d'una altra manera, serà el SQC: “*Durant molt de temps he treballat per acostar al SQC i la CSTC. Cada vegada que hem assolit un acord, finalment el SQC, ha posat tot tipus de desconfiances i dificultats per posar-lo en pràctica*”⁴⁴³. Un cop denunciada l'actitud obstruccionista de la gent de quadres, l'autor de la carta informa de les mesures preses per Miquel Roca i ell mateix per tal de superar els entrebancs i poder continuar avançant en el procés unitari: “*Finalment d'acord amb en Roca havíem decidit separar a E. Àngela de la Secretaria del SQC per poder reiniciar noves converses amb CSTC*”⁴⁴⁴. Fins aquest punt de la narració, Hinojosa i Roca són les persones que porten les regnes del procés. Ells són els màxims representants del partit davant dels sindicats: Hinojosa proposa, Roca disposa i el mateix Hinojosa executa. Formen un tàndem on el partit (personificat en la figura del Secretari General per delegació) i la sensibilitat cap al món sindical (producte de l'experiència política i personal d'un home com Rafael Hinojosa) es complementen per donar forma a un projecte que podria ampliar significativament la influència convergent dins d'amplis sectors de treballadors. Però el protagonisme de la societat Roca-Hinojosa començarà a perdre força arran dels compromisos electorals de Miquel Roca de l'any 1986. Les obligacions d'aquest durant les eleccions generals i la seva dedicació al llançament del PRD, deixaran a Hinojosa sense el seu aliat més valuós en uns moments transcendents per a la nounada CSC: “*Quan tot estava ben orientat, han arribat les eleccions i vaig perdre el contacte amb M. Roca, raó per la qual no vaig poder finalitzar el pla previst, perquè els hi havíem de donar un milió de Ptes. i un lloc en el Patronat Proeuropa per E. Àngela*”⁴⁴⁵.

La carta reproduïx amb força exactitud els esdeveniments que es van succeir a partir del moment que Hinojosa es troba tot sol davant l'operació. Tal i com explica l'escrit, en el moment que Hinojosa mirava de tornar a contactar amb Roca per

⁴⁴³ Hinojosa, Rafael. *Document 13.S.E. Barcelona a 31 de juliol de 1986. Estimat President.*

⁴⁴⁴ *Ibídem.*

⁴⁴⁵ *Ibídem.* Altres versions apunten cap a la Direcció General de Cooperatives com la sortida professional més probable de l'Enric Àngela. Meroño, Pere. *Història del Sindicalisme Nacional als Països Catalans.* Tarragona: El Mèdol, 2001. Pàg. 102.

assegurar els diners, va tenir lloc la reunió entre el President i el Comitè Executiu del SQC. Una reunió on el President assumeix compromisos amb la direcció dels quadres: *“Tu vas creure oportú oferir-los l’ajuda que volien”*⁴⁴⁶. Com ja s’ha explicat amb anterioritat, la conseqüència directa més rellevant d’aquesta entrevista serà l’arraconament que patirà Hinojosa. L’home del partit dins del moviment obrer, la persona que fins llavors havia estat el principal, o gairebé l’únic interlocutor amb els sindicats, veia com els seus serveis deixaven de ser necessaris: *“Sortint d’aquella entrevista, em Miquel Prats, em va trucar per telf. dient que el President havia decidit assumir la relació amb el SQC i que jo no intervinge més”*⁴⁴⁷. En aquest punt, l’autor de la carta explica la raó que l’ha portat a dirigir-se al President, que no és altra que verificar les paraules d’en Prats i corroborar el fet que la seva tasca en tot aquest procés ha finalitzat: *“Si això és així, d’acord, com sempre obeeixo el que tu diguis”*⁴⁴⁸. Un cop més, la lleialtat al President queda fora de qualsevol dubte.

A més a més, Hinojosa també vol aclarir una sèrie de rumors que estan circulant dintre de CDC i que posen en dubte les veritables intencions dels impulsors del tot el projecte: *“Ara començo a sentir que en el Partit es diu que en M. Roca, a través meu, ha volgut <<carregar-se el SQC>>. M’ho ha dit Castaño, que a la vegada li ha dit F.Vidal i d’altres”*⁴⁴⁹. La lògica del rumor, amb una informació que s’escampa sense cap mena de control ni de contrast, obliga a Hinojosa a pronunciar-se enèrgicament al respecte, per tal de dissipar els possibles dubtes: *“M’interessa deixar clar davant teu [...] M. Roca no ha fet res, que jo conegui per anar contra el SQC”*⁴⁵⁰. Al costat d’aquest aclariment per tractar de tallar de socarrel els possibles malentesos i les interpretacions malintencionades, Hinojosa fa una reivindicació de la seva tasca al capdavant del procés d’unitat sindical, i demana al President que renovi la seva confiança en ell per poder continuar treballant pel projecte convergent dins del moviment obrer: *“Jo he estat treballant en la unificació sindical de Catalunya des de fa molt temps i estic disposat a continuar amb aquesta feina, si tu no em desautoritzes”*⁴⁵¹. No obstant, alhora que realitza aquesta petició, Hinojosa, conscient que potser el seu moment ja ha passat, també demana al President que es posin tots dos en contacte d’alguna forma per a

⁴⁴⁶ Hinojosa, Rafael. *Document 13.S.E. Barcelona a 31 de juliol de 1986. Estimat President.*

⁴⁴⁷ *Ibidem.*

⁴⁴⁸ *Ibidem.*

⁴⁴⁹ *Ibidem.*

⁴⁵⁰ *Ibidem.*

⁴⁵¹ *Ibidem.*

realitzar el traspàs d'informació: *“En tot cas si creus que no haig de fer aquesta feina, t'hauria de passar tota la informació que posseixo per què tu tinguis més elements de judici abans de prendre les decisions que cregueis oportunes”*⁴⁵².

La resposta del President, com ja havia succeït amb anterioritat en el cas de Roca, torna a ser el silenci. Efectivament, el moment d'Hinojosa, dins d'aquesta operació, ja ha passat. El que queda per veure és si una persona de l'experiència i la formació política d'Hinojosa tornarà a jugar algun paper en futures negociacions. Per poder garantir la seva influència dins del món del sindicalisme minoritari, on la inestabilitat orgànica i el personalisme dirigent són característiques constants, tot fa pensar que Convergència no podrà prescindir completament dels serveis de l'home del partit que millor coneix els secrets i els passadissos de les centrals sindicals catalanes no majoritàries. El temps s'encarregarà de posar novament a cadascú al seu lloc.

Malgrat els diversos problemes i les contínues desavinences que sorgeixen al llarg del procés constituent, l'acord entre el SQC i la CSTC es porta a la pràctica i a les eleccions sindicals de 1986 es presenten les candidatures conjuntes de la CSC. Els resultats obtinguts per la nova Confederació (514 delegats) seran els millors en tota la història del sindicalisme nacionalista minoritari, però només equivaldrà a l'1'7% de la representació sindical a Catalunya. Per tenir algunes referències, aquesta xifra supera el percentatge de la CNT renovada o CGT (1'2% i 358 delegats), però queda lluny del 3'4% de la USO (1000 delegats); per no parlar dels resultats obtinguts per Comissions i UGT.

S'ha de tenir present que el nucli dirigent del SQC afronta el trajecte final de la fusió amb més disciplina que convicció. La sortida provocada del seu Secretari General, Enric Àngela, havia deixat un fort malestar entre els membres del Comitè Executiu, que accepten continuar durant un any per una qüestió jeràrquica (més de partit que no pas de sindicat⁴⁵³). El compromís assumit és dimitir al cap d'un any. En complir-se el termini l'any 1987, Miquel Prats com a Secretari General, Jordi Salvat com a Secretari d'Acció

⁴⁵² *Ibidem*.

⁴⁵³ *“Nosaltres des del principi vam dir que això no funcionaria, que no aniria enlloc, però quan ets dirigent, ja sigui del món sindical o de la política, també has d'acceptar les directrius que et venen des de dalt, pots donar l'opinió, evidentment, però al fi i al cap hi ha unes directrius que s'han de portar a terme”*. Entrevista amb Antoni Urrea.

Sindical, i Antoni Urrea com a Secretari d'Organització, van anar a veure al President Pujol per acomiadar-se, passar comptes i transmetre-li el seu estat d'ànim: *“Nosaltres li vam dir que estàvem molt disgustats amb el que havia passat, en aquest espai de temps l'Enric Àngela es mor, l'any 86, amb lo qual els que havíem sigut propers amb ell tenim un sentiment molt frustrant i un disgust molt gran”*⁴⁵⁴. El President Pujol va creure que part del disgust també era motivat per la dissolució del SQC en una organització més gran, com era la CSC. Aquells que havien estat, des del començament, al capdavant del projecte de quadres, es resistirien a deixar pas a idees i cares noves. Per això mateix els va explicar la següent metàfora: *“Va dir que nosaltres érem com els antiquaris, compràvem algu [sic] antic, ens enamoràvem d'allò que havíem comprat i aleshores no ho volíem vendre, i com que no ho volíem vendre, ens haguéssim acabat arruinant perquè haguéssim volgut mantenir allò”*⁴⁵⁵.

5.3.5. L'hora de la unitat?

5.3.5.1 La gent que es perd pel camí: La COS

El procés de confluència sindical comportarà greus problemes interns per a la CSTC a un doble nivell. D'una banda visualitzarà la fractura existent en la Confederació entre els sectors procedents de l'antic SOC i la resta de sensibilitats (especialment la gent originària dels CC.TT), i de l'altra provocarà el rebuig d'una part de l'organització que entén que la unió amb el SQC suposa una dretanització del sindicat. El primer punt de fricció respondria a una lluita de poder entre les diferents famílies existents a la CSTC davant d'un escenari que es presenta incert. Tot i que les discussions estaran a punt d'engegar en orris la feina realitzada, les reticències de la gent del SOC no suposaran cap trencament orgànic dins del sindicat:

“Tirem endavant aquest procés, amb una carta d'intencions, hi ha una oposició molt forta dins la CSTC, perquè la gent de la CSTC sempre teníem un drama amb la gent del SOC, eren els que permanentment tiraven i pressionaven per arribar a un acord d'aquest tipus. Quan hi havia processos de negociació ells es situaven darrera de

⁴⁵⁴ Entrevista amb Antoni Urrea.

⁴⁵⁵ Urrea troba raonable la comparació que va fer Pujol en aquell moment, perquè *“s'ha d'evolucionar, s'han de canviar les persones”*, però també reconeix que aquesta metàfora es pot aplicar al món de la política, fent referència al debat successori sobre el President Pujol: *“Avui en dia, alguna vegada, he estat temptat de repetir-li, [...] després et dones compte que la política del país fa similituds amb aquella comparança que ens va donar”*. Entrevista amb Antoni Urrea.

la taula, mai estaven en la taula negociant, i després es dedicaven a encrespar i a voler revisar la lletra petita. No hi estaven a la taula, ells no es pringaven, et deien: <<Això és inacceptable>>. Llavors nosaltres dèiem anem a trencar i ells: <<No, no es pot trencar>>. Eren uns paranoics, aquesta gent, bàsicament no eren de Convergència, eren d'Unió tots, Xavier Casassas, Jesús Malló...[...]. Fins i tot la majoria jo crec que no militaven a Unió, però estaven vinculats a Unió."⁴⁵⁶.

La polarització interna té el seu punt àlgid a la votació del Consell Nacional de la CSTC que ha de pronunciar-se sobre la confluència amb el SQC. La votació final és molt ajustada, i són els vots de la gent de l'entorn d'en Jordi Preses de Girona i Jordi Gutiérrez de Barcelona els que decanten la balança en favor de la fusió amb el Sindicat de Quadres. Paradoxalment, els dos dirigents amb una procedència sindical més radical i extremista (Preses venia de la CNT i Gutiérrez dels CC.TT) són els que fan una aposta clara per la unitat sindical.

La segona font de conflicte dins de la CSTC, en teoria motivada per un tema ideològic, si que tindrà conseqüències materials. Els contraris al pacte amb el SQC, per entendre que es tracta d'un acord amb una organització propera a CIU i que implica un gir a la dreta en la política sindical de l'organització, provocaran una escissió dins la CSTC i crearan un nou sindicat, la Coordinadora Obrera Sindical (COS). Es tracta, bàsicament, d'alguns militants procedents del PSAN i dels embrions de Catalunya Lliure. Per aquesta gent, la fusió amb el SQC suposava una renúncia als principis del sindicat i un pacte amb la dreta regionalista catalana (CDC). El mes de desembre de 1986 apareixerà un nou butlletí sindical, *Coordinació*, òrgan portaveu dels crítics amb el procés negociador. Per aquests sectors, la fusió amb el SQC és una claudicació davant la burgesia catalana i el seu referent polític, Convergència Democràtica de Catalunya. No obstant, per en Jordi Gutiérrez les raons ideològiques dels principals impulsors de l'escissió no eren més que una excusa. Els veritables motius no eren altres que el descontentament per la manca de protagonisme en les negociacions i la impossibilitat d'accedir als càrrecs de responsabilitat del nou sindicat:

"Aquí si que havia un problema fonamentalment, ho dic per qui ho va promoure, no per alguna gent de la que va seguir. Per qui ho va promoure, que era Xavier

⁴⁵⁶ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

Baburés i sobretot Francesc Rocalvas, era un problema de càrrecs. I el Rocalvas ens ho va arribar a confessar alguna vegada, ell aspirava a ser Secretari d'Acció Sindical, ell volia un sou garantit. Ens acusa al Preses i mi, i en aquell moment fan una opció. Ells no veuen clar el tema perquè ells estan fora del procés de negociació, però no és que estiguin fora, el Jordi Preses no participa en el procés de negociació perquè a ell no li toca, ell està en un altre organisme, i fem el procés la gent que en funció dels càrrecs ens pertoca. No és un problema de corrents o tendències, els que ens pertoca pels càrrecs fem el procés de negociació, ho portem als organismes, els organismes decideixen i cap problema”⁴⁵⁷.

Tot i les divergències internes, els dies 4 i 5 d'abril de 1987 té lloc a Barcelona el Congrés de dissolució de la CSTC. Els crítics aprofitaran el Congrés per donar a conèixer una ponència alternativa als documents congressuals redactats per la direcció i presentats per Josep Fargas (reglament del congrés) Jordi Preses (model sindical) i Jordi Gutiérrez (*Per la consolidació del sindicalisme a Catalunya*). Per a les veus discordants amb la fundació de la CSC, el projecte neix sota el paraigua de la burgesia del Principat, burgesia que “no es plantejarà mai l'àmbit territorial real de la nació catalana: els Països Catalans”⁴⁵⁸.

Els crítics són derrotats al Congrés però continuaran treballant com a facció dins la CSTC fins que una part d'ells, liderats per Xavier Baburés, decideix abandonar la Confederació i, cap al juny de 1987, crear la COS, una organització de només 121 afiliats. Quan sembla que, partint d'una situació organitzativa molt minoritària, només es pot créixer, encara apareixen propostes més marginals que demostren que gairebé tot és divisible. Així, els mateixos escindits no aconsegueixen incorporar a la COS al nucli de Francesc Rocalvas, que anirà per lliure i muntarà el Sindicat Independent del Vallès Oriental (SIVO).

5.3.5.2. El congrés fundacional: 1, 2 de maig de 1987

Quan estem més a prop que mai del moment de la veritat, les sorpreses no s'aturen i apareixen nous actors sobre l'escenari. Segons explica Jordi Gutiérrez, aquest intent de convergència sindical va tenir una incorporació de darrera hora, el Sindicat

⁴⁵⁷ *Ibíd.*

⁴⁵⁸ Meroño, Pere. Pàg. 112.

dels Empleats de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (SECPB): *“Al cap de poc temps, se'ns fa un altre plantejament que és la unificació de la CSTC, el SQC i el Sindicat de Caixa de Pensions, que era un sindicat molt <<sui gèneris>> perquè era un sindicat històricament patrocinat per l'empresa, el secretari general era un subaltern i que a més es va jubilar subaltern, l'Esteve Pahissa. Eren 1500 afiliats, pagaven en aquella època, em sembla, una quota de 40 duros al mes perquè tot ho finançava La Caixa, activitats, centre de vacances...L'operació darrera que dona lloc al naixement de la CSC va ser un acord tripartit CSTC, SQC, SECPB”*⁴⁵⁹.

En aquest punt final de les negociacions, el protagonisme decreixent de Rafael Hinojosa permet l'aparició d'altres figures polítiques en representació del partit: *“Aquí ja apareix una altra persona en escena, no és l'Hinojosa el que participa directament en primera línia, ell està al darrera però no hi participa, sinó que utilitzà un tal Xavier Simó*⁴⁶⁰*, una persona que era de Convergència, de la Caixa Catalunya, [...] venia de l'antic SOC i de la CSTC. [...] El Simó és el que fa de missatger de Convergència. L'acord es tanca un divendres a la nit, al local del SECPB, que el tenia a la Ronda Universitat, jo estava en aquella reunió, ens convoquen d'un dia per l'altre, amb quatre hores de temps, ens tanquem allà amb el Jordi Fayos, amb la gent del SECPB i allà es posen les bases de l'acord”*⁴⁶¹.

El procés de creació de la CSC, ara sense la implicació directa d'Hinojosa, continua el seu ritme. Després de tants esforços, de petits avanços i grans retrocessos, és l'hora de rubricar els acords de la comissió negociadora amb un congrés constituent. Però encara hi haurà temps per una altra sorpresa. Poc abans del moment culminant de tot el procés, a la sortida d'una altra reunió amb el President Pujol al Palau de la Generalitat, en Lluís Llerinós li comunica a Jordi Gutiérrez, sense explicar-li la raó, que no pot formar part de la direcció de la CSC⁴⁶². Els possibles motius per deixar fora del primer equip directiu de la CSC a un dels homes forts de la CSTC, i per extensió, del procés negociador, ens els dóna el mateix Gutiérrez: *“Jo al cap d'uns mesos*

⁴⁵⁹ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁴⁶⁰ En Xavier Simó és el cap del Sindicat d'Estalvi de Catalunya (SEC), organització procedent del SOC i que forma part de la CSTC. El SEC pressionarà fortament, dins la Confederació, per arribar a un acord amb el SQC; arribant a l'extrem d'amenaçar amb marxar de la CSTC si el procés de fusió no es resol favorablement.

⁴⁶¹ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁴⁶² *“A la sortida del Palau el Llerinós queda amb mi i em diu: <<Tu no pots estar en l'equip de direcció, i no em preguntis perquè>>”*. Ibídem.

m'assabento, i m'ho diu el Miquel Prats, que a mi em veta el Pujol, perquè diu que jo sóc comunista i molt radical, això és el que em va dir el Miquel Prats [...]. I m'ho crec, perquè venia del PSAN i tenia un currículum molt dubtós”⁴⁶³.

El veto a Jordi Gutiérrez no era pas una simple anècdota. Per molta gent dins de la CSTC no era comprensible que un dels homes que més s'havia significat per la defensa de la unitat amb el SQC, quedés marginat en el naixement del nou sindicat. Gutiérrez, conscient que no és moment de tibar la corda però coneixedor dels seus recolzaments a la CSTC, accepta restar momentàniament a l'ombra amb una condició: organitzar la Unió Sindical de Barcelona i poder presentar-se com a candidat a la seva secretaria⁴⁶⁴. No estem davant d'un problema merament personal, de projecció d'un candidat o d'un altre. Al rerafons de tot trobem la lluita entre dues concepcions del procés unitari totalment contraposades. La línia de separació entre ambdues concepcions no és altra que el límit establert a l'hora d'aplicar el principi de paritat en els dos sindicats fundadors. Pel SQC la paritat s'ha d'aplicar en tots els òrgans del nou sindicat, mentre que per la CSTC aquesta pràctica s'ha de restringir només als màxims òrgans directius: *“Com el congrés d'unificació és paritari, la direcció, l'Executiva de la CSC serà paritària, però a partir d'aquí qualsevol branca territorial o federativa la cosa no pot ser paritària, una altra cosa és que es sigui generós, que s'integri a tothom, però paritari?”*⁴⁶⁵. Formalment, la petició d'en Jordi Gutiérrez és acceptada i ell compleix la seva part del tracte, abstenint-se d'encetar cap polèmica en el congrés constituent⁴⁶⁶. No obstant, en aquell moment ja alerta dels perills que aguaiten a la nova central sindical: *“Jo adverteixo que el sindicat es trencarà quan muntem la Unió de Barcelona, jo ho adverteixo”⁴⁶⁷.*

Semblava que aquesta data no havia d'arribar mai però, finalment, els dies 1 i 2 de maig del 1987 la CSC celebra el seu congrés constituent a Barcelona. Com havia succeït l'any 1983, tornem a trobar-nos amb un projecte de fusió a tres bandes (CSTC, SQC i SECPB), però en aquesta ocasió reeixit. L'altre gran diferència respecte el primer

⁴⁶³ *Ibidem*.

⁴⁶⁴ *“Llavors jo plantejo que no hi ha cap problema però situo una condició, que es muntí la Unió del Sindicat de Barcelona, que jo seré candidat, que hi hagi un congrés i si el guanyo el guanyo i si el perdo el perdo”*. *Ibidem*.

⁴⁶⁵ *Ibidem*.

⁴⁶⁶ *“Es fa el congrés d'unificació al Hotel Melià de la Diagonal, la gent no entén que jo no vagi en la llista, ho expliquem, no passa res”*. *Ibidem*.

⁴⁶⁷ *Ibidem*.

intent és que el tercer en discòrdia (el SECPB) és el més petit de tots. Mentre la USO en el seu moment reivindicava un major protagonisme en funció de la seva força, el SECPB tractarà de fer valer el seu pes teixint aliances amb els altres dos, especialment amb el SQC. Les xifres constitutives de la nova central sindical són 18.000 afiliats i prop de 700 delegats, segons dades de la pròpia CSC⁴⁶⁸.

La CSC es posa a caminar amb un munt de dubtes al damunt. Antoni Urrea ho deixa ben clar amb les seves paraules: *“Jo no he cregut mai que els elements que hi participaven, les persones, fossin les idònies per portar-ho a terme”*⁴⁶⁹. Bona prova d'això va ser l'entrada al SQC de la Confederació General de Cuadros de Catalunya (CGCC), secció catalana de la Confederació General de Cuadros de España. Per Antoni Urrea, una persona que sempre s'havia mostrat partidària d'incorporar nous col·lectius, aquesta incorporació va ser més perjudicial que una altra cosa⁴⁷⁰. El CGCC era vist per la gent del SQC com una organització molt elitista: *“Era un sindicat molt classista, si jo dic que el SQC es començava a obrir, perquè en principi si que donava una sensació de classe, aquest no; aquest era absolutament classista perquè ells volien ser-ho, i molt corporatiu”*⁴⁷¹. Si aquesta és l'apreciació que en fa de la Confederació General de Cuadros un dirigent del SQC, costa d'imaginar quina opinió en tindrien de la CGCC els afiliats d'un sindicat obrerista.

La direcció del CGCC, on destaca el nom d'Antoni Núñez, s'incorporà ben aviat al procés de negociació de la CSC, fent costat en tot moment al Jordi Fayos i topant contínuament amb la gent de la CSTC. Segons Urrea les diferències, tant socials com nacionals, entre la CSTC i la CGCC eren massa grans com per anticipar res de bo: *“La CGC és una confederació que té més un sentit espanyolista, i està participant amb unes negociacions amb uns companys, que són els de la CSTC, que són absolutament nacionalistes. [...] Uns defensaven la separació del ventall salarial i els altres la reducció”*⁴⁷². La conclusió que treu Urrea de tot això és que els únics acords possibles,

⁴⁶⁸ Meroño, Pere. Pàg. 115.

⁴⁶⁹ Entrevista amb Antoni Urrea.

⁴⁷⁰ *“Va haver-hi un moviment que no ens va plaure excessivament, malgrat que nosaltres sempre havíem estat oberts a incorporar gent, que és la incorporació de la Confederación General de Cuadros”*. Ibídem.

⁴⁷¹ Ibídem.

⁴⁷² Ibídem.

entre persones ideològicament tan diferents, només podien ser fruit de l'interès personal i professional⁴⁷³.

Independentment de les darreres incorporacions, la plaça forta del SQC continuava sent la Diputació de Barcelona. El cap visible del SQC a la Diputació i membre del Comitè Executiu del sindicat, Agustí Pascual, formava tàndem directiu amb Jordi Fayos.

5.4. La CSC entra en coma: disgregació i marginació d'un projecte no reeixit [1988-1990]

Dins la nova central, tot i que a nivell de militància la CSTC superava amb escreix al SQC, la correlació de forces estava més equilibrada als òrgans dirigents. A més del CSTC i el SQC, tenien representació a les altes instàncies el SECPB i el SEC, organitzacions que acostumaven a coincidir amb el Sindicat de Quadres⁴⁷⁴. No hem de menysprear el paper jugat pels sindicats d'estalvi. Per una banda, el dirigent del SEC Xavier Simó era el President del Consell Nacional de la CSC, i per l'altre costat, el SECPB, aportava una xifra relativament important de militants (uns 1.000 afiliats).

Un cop passat el Congrés fundacional, és el moment de fer rutllar la organització. Lluís Llerinós com a Secretari General i Jordi Fayos com a Secretari General Adjunt són els màxims representants del sindicat, que instal·la la seva seu a l'antic local del SQC. Seguint el acord pre-congressual, Jordi Gutiérrez és nomenat responsable de Barcelona per impulsar el procés constituent de la Unió Territorial. A partir d'aquí, els conflictes organitzatius aniran deteriorant la vida interna de la CSC fins al punt de fer impossible la convivència entre les diferents tradicions sindicals representades al seu si. L'espurna no va ser altre que la pretensió de l'equip organitzador de la Unió Sindical de Barcelona de disposar de les dades dels afiliats procedents del SQC. El cap de l'equip, Jordi Gutiérrez, ens relata el cúmul de dificultats que van trobar per poder accedir a una documentació bàsica per realitzar la seva feina: *"Impulsem el procés, jo començo a treballar, faig un equip [...] quan comencem a*

⁴⁷³ "Si que poden arribar a acords però per mi els acords que puguin sortir d'allà poden ser exclusivament interessats, no ideològics, han de ser interessats, jo vull pagar uns deutes, jo vull assegurar-me un futur...". Ibidem.

⁴⁷⁴ No hem d'oblidar que el SEC estava integrat dins el SQC, i que el SECPB havia entrat a formar part del procés fundacional de la CSC gràcies a les gestions d'Enric Àngela.

preparar el Congrés de Barcelona no hi ha manera mai de que ens enviïn les dades dels afiliats, ni el nombre, ni les etiquetes, ni res...com hem de preparar un congrés si només hi ha una part de la gent que està aquí en llistats, els altres on collons estan?”⁴⁷⁵

Una persona procedent del món dels quadres, Antoni Urrea, ens confirma que l'accés als llistats d'afiliats i cotitzants de cada sindicat va ser el gran cavall de batalla per totes dues bandes. Segons Urrea la manca de transparència econòmica i organitzativa no era exclusiva de la gent de quadres, la CSTC tampoc predicava amb l'exemple a l'hora de compartir informació sobre la seva base de dades: *“El conflicte més gros és, evidentment, un conflicte a nivell econòmic, que ningú se'n refia de ningú i el problema ve quan l'Agustí Pascual, que era l'home de confiança en aquell moment d'en Jordi Fayos, els hi demana les fitxes i els disquets de militància per començar a actuar conjuntament”⁴⁷⁶*. La paraula clau de tots els conflictes és confiança, o millor dit desconfiança. Ningú se'n refia de ningú. Tothom se sent amenaçat per l'altre. El fantasma de l'absorció i la desaparició està present als dos cantons. Tots dos sindicats exigeixen, però cap dels dos ofereix: *“Per desgràcia nosaltres, el món polític i el món sindical, venim del món pescador per dues coses, sempre fem les peces més grosses del que són, i aquí estem parlant de militància, i sempre anem a veure que pesquem dels demés”⁴⁷⁷*. El cert és que, un any després del congrés constituent, la CSC és només la CSTC. Les dades dels militants, amb només 3.714 cotitzants⁴⁷⁸, així ho demostren. El SQC i el SECPB continuen funcionant pel seu compte.

Per altra banda, el conflicte també respon a dues maneres d'entendre el funcionament de la CSC. El Sindicat de Quadres havia aconseguit que la composició de la direcció fos paritària. Totes les decisions importants s'havien de prendre per consens, compromís que es tradueix en la necessitat de les signatures del Secretari General (Ll. Llerinós) i Secretari General Adjunt (E. Àngela) per vincular jurídicament al sindicat. La CSTC està disposada a permetre que la gent de quadres gaudeixi d'una sobrerrepresentació dins l'estructura del nou sindicat, però no que aquesta representació bloquegi el normal desenvolupament de la pràctica sindical. La idea és molt senzilla, no es pot construir una organització sindical a partir de representacions fictícies: *“La*

⁴⁷⁵ Entrevista amb Jordi Guitérrez.

⁴⁷⁶ Entrevista amb Antoni Urrea.

⁴⁷⁷ *Ibíd.*

⁴⁷⁸ Meroño, Pere. Pàgina 122.

cúpula ha tingut que ser paritària, però abaix ja no té cap sentit. [...] Si hi hagués hagut una secció sindical d'empresa on haguessin coincidit....Tu imagina al Departament d'Agricultura que nosaltres teníem la majoria de la Junta de Personal, i se'ns diu que allà apareixen dos tios de quadres i que han tenir la meitat. No es pot fer sindicalisme d'aquesta manera. Això si que implicava la paràlisi total"⁴⁷⁹. Per això mateix, a les branques sectorials i les unions territorials, la CSTC vol fer valer el seu pes⁴⁸⁰. Tot i que l'acord inicial no establia paritat als òrgans de base (les representacions s'establirien d'acord amb la militància real) en el moment de fer rutllar la màquina organitzativa tot saltarà pels aires. Comptat i debatut, per una banda la CSTC no té cap mena d'intenció de posar en marxa un sindicat on ells posin els militants i els altres els dirigents; mentre per l'altre, el SQC no vol ser absorbit per un sindicat més gran i interessat en resoldre la seva precària situació financera amb els diners de la fusió.

Com no podia ser d'una altra manera, la intenció de tirar endavant el procés constituent de la Unió Sindical de Barcelona provocarà acalorades discussions tant al Comitè Executiu com al Consell Nacional de la CSC. Els enfrontaments interns no aturen els plans de Jordi Gutiérrez, que convoca el Congrés tot i l'oposició de Jordi Fayos.

En aquest clima de crispació, dues setmanes abans de la seva celebració, Jordi Gutiérrez comença a rebre requeriments notariais contraris al Congrés, signats pel Secretari General Adjunt: *"Cada dos dies anava a l'oficina de correus a recollir requeriments notariais, una cosa esperpèntica"*⁴⁸¹. Finalment es celebra el congrés el mes de març de 1988, al qual hi assisteixen Lluís Llerinós i Miquel Prats en representació de la direcció de la CSC, i la Unió de Barcelona queda finalment constituïda amb 1.228 afiliats. La presència de Miquel Prats, Secretari General de l'antic SQC, era una bufetada en tota regla als arguments de Jordi Fayos. Segons explica Gutiérrez, la gent de quadres va considerar l'acció de Prats com un acte de traïció: *"Ells no venen, però el Miquel Prats ve. Jo el convido i ve com a convidat, i a*

⁴⁷⁹ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁴⁸⁰ *"Nosaltres us garantim [al SQC] que inclús us podem doblar la representativitat, però penseu que la majoria absoluta ens la guardarem nosaltres. Si som 11 us podem donar fins a 5. Aquí no bloquejeu res per paritari"*. Ibídem.

⁴⁸¹ Ibídem.

més intervé, ell reconeix el procés, cosa que mai li van perdonar, em consta que li van intentar complicar la vida allà a Mataró a l'hospital”⁴⁸².

La constitució de la Unió Sindical de Barcelona suposa l'enviament, per part de Jordi Fayos, d'un nou requeriment notarial a Jordi Gutiérrez, informant-li de la seva expulsió del sindicat. Com es pot deduir, la situació, a mig camí entre l'esquizofrènia col·lectiva i l'enfrontament sectari, no podia acabar bé de cap de les maneres. Mentre el Secretari General beneeix el Congrés intervenint a la cloenda, el Secretari General Adjunt redacta la carta d'expulsió del nou responsable escollit pel mateix Congrés. Però la cosa no acabava aquí. En Fayos, amb el suport del nucli dirigent del SQC, el SEC i el SECPB, també obre expedient d'expulsió del sindicat contra el Secretari General, 3 membres de l'Executiu i 5 membres del Consell Nacional. El procés de descomposició és irreversible. Les dues fraccions enfrontades no són altres que els dos principals sindicats fundadors. Amb la intenció d'acabar amb aquest guirigall, els antics militants de la CSTC convoquen un congrés extraordinari de la CSC, en el qual la gent de quadres no participa⁴⁸³.

Segons l'òrgan portaveu del sindicat (en mans de la gent d'en Llerinós), el Congrés Extraordinari, celebrat el 8 de maig de 1988, tanca un capítol de la vida de la CSC *“imposant-se, democràticament, la decisió de la majoria dels seus membres a la d'aquells que, confonent la voluntat amb la feblesa, la moderació amb la submissió [sic] i la prudència amb l'entreguisme, van intentar dur a la nostra organització per camins totalment contraris a aquells assenyalats en la lletra i l'esperit de tot el que es va debatre en el congrés del propi naixement de la CSC, el primer de maig de 1987”⁴⁸⁴*. La il·lusió pel projecte unitari del sindicalisme nacionalista només havia durat un any. En 12 mesos passem d'un congrés constituent d'unitat a un congrés extraordinari de disgregació. El Congrés en qüestió farà pública una resolució sobre la *“fracció dissident de l'organització”*. A la resolució s'acusa al Secretari General Adjunt Jordi Fayos, i als membres del Comitè Executiu Francesc Rocasalbas i Agustí Pascual, d'utilitzar fraudulentament el nom de la CSC, editar i distribuir un butlletí no oficial, no

⁴⁸² *Ibíd.*

⁴⁸³ *“És un congrés de l'antiga CSTC, aquesta és la veritat, amb algú que s'havia incorporat pel camí, els del SECPB no saben no contesten, aquests es despenjen, es queden a la Caixa”*. *Ibíd.*

⁴⁸⁴ Llerinós, Lluís. “Editorial”. A *La Confederació CSC Portaveu de la Confederació Sindical de Catalunya*. II època, núm. 5 (2n semestre, 1988). Pàg. 1.

reconèixer la validesa del congrés extraordinari del 8 de maig⁴⁸⁵, i constituir-se en “buró diari del Comitè Executiu” i “Comissió de Conflictes de la CSC”⁴⁸⁶ per obrir expedients disciplinaris als membres de la direcció favorables a la convocatòria del Congrés Extraordinari. Per tots aquests motius, el Congrés de maig aprova, per unanimitat, revocar de les seves funcions a Fayos, Pascual i Rocasalbas⁴⁸⁷.

El sector Fayos dins de la CSC impugnarà el congrés, i les discussions sindicals (tot i que de sindicalisme s’havia discutit poc dins del nou sindicat) deixaran pas a les trifurques judicials. Tot això mentre <<conviuen>> al mapa sindical català dues CSC, la CSC-Llerinós i la CSC-Fayos, que aglutinarà els antics nuclis procedents del SQC, el SECPB i la majoria del SEC⁴⁸⁸.

5.4.1. La gent de Jordi Fayos es mou: creació de la CTC

La duplicitat de sigles que havia generat el trencament de la CSC s’acabarà amb el naixement d’una altra confederació, la Confederació de Treballadors de Catalunya (CTC), fundada a partir dels seguidors de Jordi Fayos. Mentre es produeix tot aquest enrenou, el Departament de Treball es dedica a posar traves al reconeixement legal del sector Llerinós de la CSC com els autèntics representants de la Confederació Sindical de Catalunya. Però, lluny de prendre posicionament per la gent de l’antic SQC, les intencions del Departament no són altres que pressionar a tots dos grups per evitar la ruptura. Aquesta visió ens la confirma un dels dirigents de la CSC-Llerinós, com era en aquell moment Jordi Gutiérrez: “*Hi ha el problema de les sigles, i el Departament de Treball, més que prendre partit, pensa que Treball és Unió, intenta que es torni a la unificació. Llavors foten problemes al reconeixement de sigles i tot el tinglado. No es*

⁴⁸⁵ La gent del Fayos, en un primer moment, també convocarà un Congrés, en aquest cas el 18 juny; tot i que al final no l’arribarà a celebrar.

⁴⁸⁶ “Resolució del Congrés Confederal Extraordinari de la CSC respecte a la fracció dissident de l’organització”. A *La Confederació CSC Portaveu de la Confederació Sindical de Catalunya*. II època, núm. 5 (2n semestre, 1988). Pàg. 2.

⁴⁸⁷ Francesc Rocasalbas no durarà gaire temps al costat d’en Fayos. El dirigent vallesà, escindit de la CSTC i nomenat posteriorment Secretari d’Acció Sindical de la CSC l’any 1987, continuarà el seu periple sindical i entrarà a la USO el maig de 1989, acompanyat de la seva gent del Sindicat Independent del Vallès Oriental. L’any 1991 formarà part de la Comissió Executiva de la USO de Catalunya i serà escollit com a “vocal de Relacions Institucionals de la Comissió Executiva”. “Composició de la nova Comissió Executiva”. A *Catalunya Obrera*. Núm. 37 (octubre, 1991). Pàg. 5.

⁴⁸⁸ Per en Gutiérrez l’entorn del Fayos és ben poca cosa: “*El SQC, sector Fayos, ens impugna, i surten tocats, perquè ja la Unió de Policia de Catalunya comencen a distanciar-se d’ells, Salvat, el Urrea, el Prats ja es retiren...és el Fayos el que es queda més sol que la una, amb la marca, l’etiqueta*”. Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

que abonin al Fayos, sinó que diuen: “Óstia, després de tants anys es tornen a barallar, doncs anem a tocar-li el collons a uns i altres”⁴⁸⁹.

Mentre es resolen les qüestions judicials, la gent del Fayos continuarà utilitzant el nom de Confederació Sindical de Catalunya, i publicant un butlletí anomenat *La Confederació*. En el número de *La Confederació* editat l’hivern de 1989, es parla de l’inici d’una nova etapa per a aquesta publicació, i es presenta al sindicat com “una organització important, tant en el món nacionalista com en el món sindical en general”⁴⁹⁰. Malgrat que la situació del sindicat és, com a mínim, delicada, el text elogia la capacitat de la CSC-Fayos⁴⁹¹ d’incorporar aquelles persones partidàries d’un sindicalisme fort i independent. Encara que ens trobem davant d’un projecte que entén el sindicat com a “motor de consciència nacional”⁴⁹², no ens deixa de sobtar la recerca d’una identificació plena entre la CSC-Fayos i Convergència Democràtica de Catalunya. En el mateix número de *La Confederació* apareix un article sobre la presència del sindicat a la festa que CDC havia celebrat entre el 18 i el 20 de novembre de 1988. L’escrit ens descriu un stand sindical “concorregut a tota hora” per afiliats i simpatitzants, que va rebre la visita del President Pujol en persona. Segons el relat <<confederal>>, el President “va felicitar tant al Secretari General Adjunt, Sr. Jordi Fayos i López com al seu equip de col·laboradors per la tasca i l’esforç realitzats en tota la seva trajectòria sindical”⁴⁹³. La felicitació del President tenia la seva lògica. En la situació en què es trobava el sindicalisme nacionalista, marginal i dividit, les felicitacions havien de ser pels esforços realitzats, i no pels resultats obtinguts.

Per mirar de sobreviure, la CSC-Fayos tractarà d’impulsar nous processos d’unitat sindical. El 27 d’abril de 1989 aquest impuls es concretarà amb la signatura d’un acord, amb dos sindicats més, per “treballar conjuntament vers la continuïtat de la construcció i consolidació del projecte sindical català com a única alternativa al

⁴⁸⁹ Ibídem.

⁴⁹⁰ “Obrim aquesta nova etapa de La Confederació amb il·lusió i disposats a fer un bon treball!”. A *La Confederació*. Any 2, època 1, núm.8 (hivern, 1989). Pàg. 2.

⁴⁹¹ Lògicament, en cap moment la CSC dirigida per Jordi Fayos, més tard batejada com Confederació de Treballadors de Catalunya (CTC), s’autoanomena com a CSC-Fayos. Però nosaltres hem cregut oportú introduir aquesta apreciació per distingir-la del nucli encapçalat per Lluís Llerinós, que mantindrà el nom de CSC.

⁴⁹² “Obrim aquesta nova etapa de La Confederació...”.

⁴⁹³ “La Confederació Sindical de Catalunya va ser present a la festa de CDC”. A *La Confederació*. Any 2, època 1, núm. 8 (hivern, 1989). Pàg. 9.

*sindicalisme estatal que tenim a casa nostra*⁴⁹⁴. Allò que resulta curiós és que els dos sindicats són la Confederación de Cuadros de Catalunya i el Ràdium, dues organitzacions que ja havien format part de l'antiga CSC. Els companys de viatge per construir el sindicat nacionalista, pugem i baixem del carro en diferents moments, però sempre són els mateixos.

La CSC-Fayos vol continuar la tasca de construcció d'un gran sindicat nacionalista, però per experiència pròpia sap aquest és un trajecte de llarga durada i ple d'entrebancs⁴⁹⁵. L'objectiu teòric continua sent el mateix, dotar al país d'un gran sindicat amb els òrgans de decisió a Catalunya i sense vinculació directa amb els partits polítics; però el punt de partida encara es troba més endarrerit que abans, cada vegada hi ha menys gent per dur a terme el projecte. Tot i que la realitat dels fets evidencia que les condicions per construir una alternativa sindical no han fet més que empitjorar en els darrers temps, l'òrgan de la CSC-Fayos es reafirma en la seva línia d'actuació, *“convençut de que la Confederació continuarà amb la línia de consolidació que ha portat fins ara, dins del procés de reconstrucció nacional dins de Catalunya”*⁴⁹⁶. Quan les coses funcionen, no cal canviar res; però pel que sembla, quan no funcionen, tampoc cal fer-ho.

5.4.2. L'entrada a CC.OO: Una escissió majoritària a la CSC?

Com hem assenyalat anteriorment, el 8 de maig de 1988 el Congrés Extraordinari del sector majoritari de la CSC nomena Lluís Llerinós com a Secretari General del sindicat. La nova CSC, amb certa presència a Tarragona, Osona i Girona, es refunda a partir de les diferents tradicions sindicals aglutinades dins l'antiga CSTC. El procés està capitanejat per la gent procedent del PSAN (com en Jordi Gutiérrez). El nucli originari del SOC, tot i situar alguns dels seus membres dins la nova direcció, no es col·loca a primera línia. Entre els dirigents de la nova CSC, a més d'en Lluís Llerinós com a Secretari General, destaca Jordi Gutiérrez com a Secretari d'Organització. La possibilitat, per primera vegada des del naixement de la CSTC i la CSC, de que gent

⁴⁹⁴ “Editorial”. A *La Confederació*. Any 2, època 1, núm. 9 (estiu, 1989). Pàg. 4.

⁴⁹⁵ “Som conscients de que aquest canvi no es pot portar a terme de la nit al dia, calen anys per a què això sigui possible; cal anar treballant dia a dia per construir un sindicat modern, coherent i seriós”. *Ibidem*.

⁴⁹⁶ *Ibidem*.

aliena a l'aparell històric del SOC tingui accés a tota la documentació interna del sindicat, es tradueix en un conjunt de sorprenents descobriments. En primer lloc, es detecta que la majoria del personal assalariat de la CSC continua obeint les ordres de Jesús Malló, un històric del SOC que ja no és ni Secretari d'Organització ni Secretari de Finances. Aquí tenim la prova inequívoca de que l'antiga direcció es resisteix a deixar les regnes de l'organització i continua movent els fils entre bastidors. En segon lloc, l'estat afiliatiu i financer és molt pitjor del que es pensava. Per acabar-ho d'adobar l'aixeta econòmica dels sindicats europeus s'havia tancat, desapareixent d'aquesta forma una de les fonts de finançament més importants per a la Confederació. En definitiva, la CSC es trobava en fallida tècnica⁴⁹⁷. Per Jordi Gutiérrez, aquesta situació, que fins i tot s'havia amagat al propi Secretari General, obligava a un replantejament radical: “*A nosaltres també ens enganyaven, al propi Secretari General l'enganyaven. I llavors nosaltres diem que s'ha de fer un plantejament global de tot, ja no hi ha cap tabú, tot es pot debatre*”⁴⁹⁸.

El descobriment de la veritable situació organitzativa i financera de la CSC coincideix amb el procés d'elecció del Consell Nacional, després de la realització del congrés extraordinari. Com es pot suposar, el clima de treball no era el més idoni per abordar un tema tan delicat. A l'hora de discutir les propostes de noms per a ocupar el càrrec de President del Consell Nacional, salten espurnes entre el nucli del SOC i la resta de sensibilitats del sindicat. Els primers proposen a un històric per a presidir el Consell, ni més ni menys que Xavier Casassas, ex-Secretari de SOC. Els segons s'oposen a aquest candidat i demanen una persona de consens⁴⁹⁹. Entre discussió i discussió el dia de l'elecció s'apropa, i els partidaris d'un President consensuat perden al seu candidat inicial (un antic militant del SOC d'arts gràfiques que havia renunciat per no enfrontar-se amb el Xavier Casassas). Davant d'això, acaben apostant per en Jordi Gutiérrez com a candidat a President del Consell Nacional. El mateix Gutiérrez ens explica com surt el seu nom: “*Ens trobem, com qui diu tres dies abans del Consell Nacional, amb nosaltres que seguim apostant pel candidat unitari, ells pel Casassas, i*

⁴⁹⁷ Les dades parlen per si mateixes: “*Els nombres de afiliació són mentida, els ajuts internacionals fa més de dos anys que no arriben, els deutes són tants...el suport internacional no està garantit perquè a més a més ens tornaven a [emprenyar] amb el tema USO*”. Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁴⁹⁸ *Ibidem*.

⁴⁹⁹ Jordi Gutiérrez resumeix prou bé la desconfiança que generava la candidatura de Casassas entre els ambients no propers a la tradició del SOC: “*Dic: <<Uhh! el retorno de las viejas glorias, aquests porten alguna de cap>>. Que el Casassas vulgui presidir el Consell Nacional quan s'ha mantingut al marge des de la fusió que va donar lloc a la CSTC...algo huele mal*”. *Ibidem*.

*al final [el nostre candidat], com que venia de SOC, diu que ell no es presenta. I hem de fabricar un candidat, llavors és el de sempre, el de Girona no volia perquè estàvem tots bojos i ell no s'hi pringava..., total, la gent de Metro i, sobretot, la gent d'indústria de Barcelona em diuen que em presenti jo: Jo Secretari d'Organització, Secretari de la Unió de Barcelona... No hi ha acord, anem al Consell Nacional, es vota i el guanyo”*⁵⁰⁰.

El resultat de la votació al Consell Nacional posa en evidència les greus contradiccions que pateix la CSC: Després de la figura del Secretari General, trobem a una persona que acapara els càrrecs de Secretari General de la Unió de Barcelona, Secretari d'Organització del sindicat i President del Consell Nacional⁵⁰¹. Un cop s'ha assumit que la fallida de l'organització és una realitat, es convoca un Comitè Executiu per discutir el tema. A l'hora de plantejar-ho ningú atribueix la crisi econòmica i organitzativa de la CSC a una problema de corrupció, sinó de mala gestió⁵⁰². Una gestió que ha portat el sindicat a un carreró sense sortida.

En la citada executiva Gutiérrez, considerant que la CSC no té futur, planteja dos possibles sortides: la integració en un sindicat més gran o la fusió amb USO. Pel responsable d'organització (i de tantes altres coses a la CSC) aquell era el millor moment possible per fusionar-se amb USO. Aquesta central estava dirigida per Josep Barceló des del VI congrés de la USO catalana de l'any 1987. En Barceló era considerat una persona més sensible al tema nacional català⁵⁰³. Per Gutiérrez, a més, els perfils dels dos Secretaris Generals eren complementaris; mentre Llerinós es trobava còmode en els àmbits institucionals, a Barceló li agradava trepitjar les fàbriques i contactar amb els obrers. D'acord amb aquesta descripció la solució era senzilla: “*Óstia! Ens*

⁵⁰⁰ La victòria sobre la candidatura del Xavier Casassas no només va tenir repercussions sindicals: “*Mai m’ho van perdonar, pensa que quan es va morir el Casassas em van enviar un missatge, a través d’un company d’autoscoles que està prop de Comissions, de que per favor que no m’acostés pel tanatori, mai m’ho van perdonar, va ser una humiliació...*”. *Ibíd.*

⁵⁰¹ El mateix Gutiérrez no té cap mena d’objecció en reconèixer que “*això per si sol ja descriu lo patètic de l’organització. [...] Allò no podia tirar endavant de cap de les maneres, era patètic*”. *Ibíd.*

⁵⁰² “*Mai se’ns va passar pel cap, ni mai vam plantejar aquest tema, de que hi hagués corrupció, era una mala gestió total. Era que vivien en un núvol*”. *Ibíd.*

⁵⁰³ Al discurs de presa de possessió com a nou Secretari General al VI Congrés, Barceló va deixar clara la seva visió del mapa sindical català: “*CC.OO representa un espacio sindical duro que conecta con trabajadores inmigrados y ciertos sectores nacionalistas. Mientras, UGT representa un espacio más moderado manteniendo un planteamiento centralista tanto en el orden político como sindical. La USO debe ocupar el espacio estrictamente sindical, y recoger el sentido nacionalista*”. *Catalunya Obrera*. N°13 (maig, 1987). Pàg. 5.

fussionem, tu fas de president i el Barceló que faci de Secretari General”⁵⁰⁴. La reacció d'en Llerinós a la proposta de Gutiérrez va ser molt negativa, en considerar que li oferia canviar un càrrec per un altre⁵⁰⁵. Tot i la manca d'acord, el Secretari d'Organització (que també era el President del Consell Nacional) tira pel dret i convoca un Consell Nacional per discutir el tema.

A l'avantsala del Consell, per escalfar una mica més l'ambient, el personal assalariat de la Confederació denuncia la seva precarietat laboral amb el repartiment de fulls volanders. Per molts, aquesta era una més de les formes de lluita utilitzades en la confrontació interna que estava vivint el sindicat⁵⁰⁶. Contràriament al que es podria preveure, aquell dia la reunió no és especialment conflictiva i, un cop exposats els diferents arguments, el Consell Nacional encarrega la redacció dels dos documents sindicals que han de servir de base per prendre un posicionament definitiu. D'una banda a Xavier Casassas li és encomanat redactar el document que defensa la continuïtat de la CSC com a sindicat independent, i de l'altra, Gutiérrez i Preses reben l'encàrrec d'exposar els motius per integrar-se en una altra central sindical. Paral·lelament a l'elaboració de tots dos redactats, s'autoritza als autors de l'últim document a explorar les possibles opcions d'unificació amb la USO i CC.OO.

Per aquelles dates, Jordi Preses es mostrava partidari de la integració a la USO, mentre que Gutiérrez, tot i no tenir cap preferència clara, era conscient que en aquell moment les relacions entre el líder de Comissions, López Bulla, i la direcció del PSUC eren molt dolentes. A partir d'això i d'experiències personals (Gutiérrez com a militant de l'Entesa dels Nacionalistes d'Esquerra recolzava el projecte polític de la coalició Iniciativa per Catalunya, fundada el 23 de febrer de 1987), el Secretari d'Organització de la CSC interpretava que la identificació automàtica entre partit (PSUC) i sindicat (CC.OO), pròpia d'anys anteriors, s'havia anat diluint progressivament.

⁵⁰⁴ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁵⁰⁵ “S’ho va prendre com que jo li estava plantejant que es vengués. Allò va acabar a òsties, aquella reunió...jo dient: <<Però què he dit?>>”. Ibídem.

⁵⁰⁶ “El personal assalariat es fot a la porta repartint octavetes contra la direcció perquè no cobra, quan portaven tota la vida sense cobrar. L’únic que havia canviat era que els que controlaven les peles ja no eren els del SOC, sinó que érem nosaltres. O sigui, la precarietat era absoluta des de fotia no sé quants anys i era la primera vegada que el personal fotia una octaveta a la porta, dirigida pels altres. Era una cosa molt cutre”. Ibídem.

5.4.2.1. La temptació de la USO dins la CSC

La possible fusió amb la USO era un tema recurrent en els debats sindicals a la Confederació. No tant pels dubtes interns dels militants, com per les pressions externes del sindicats europeus. En aquest sentit, la CSC belga, la fracció demòcrata-cristiana de l'OGB austríac (sindicat unitari), i fins i tot la CMT, estaven interessats en afavorir la unitat entre la CSC catalana i la USO. Les visites dels representants sindicals europeus a Barcelona esdevenien sempre una bona excusa per tornar a treure el tema: “*Qui ens pressionava amb el tema USO era la CMT. Havien arribat a venir aquí gent del sindicat belga. I jo recordo, com que era de transports, muntar una visita a la terminal de càrrega d'Ibèria i allà, que teníem afiliats nostres i havia afiliats de la USO, pressionar-nos per a què arribessin a acords amb la USO, perquè això ells no ho entenien*”⁵⁰⁷.

Les pressions de la CMT venien motivades per les indicacions del Secretari General de la USO, J. L. Zaguirre. Aquest, gràcies als seus contactes internacionals, havia ajudat a la CMT a posar un peu a Amèrica Llatina. Les pressions de la Confederació Mundial sobre la CSC no serien més que el pagament a la USO pels serveis prestats: “*El Zaguirre, li va fer de pont a la CMT, de trampolí cap a llatinoamèrica. La CMT l'utilitzava per entrar en el moviment sindical allà i crear les confederacions sindicals demòcrata-cristianes. El Zaguirre els deia: <<En Cataluña, estos tios que se fusionen>>, llavors hi havia aquí molt lio*”⁵⁰⁸.

Independentment dels condicionaments internacionals, la possibilitat de tornar a engegar una possible fusió amb USO també era contemplada per la direcció del sindicat, però des d'una perspectiva diferent. La USO considerava que l'únic camí que havia de recórrer la CSC era el de la integració i dissolució dins de la seva estructura orgànica. En canvi, pels dirigents de la Confederació, el procés havia de ser a la inversa. Tot i que eren conscients del major pes de la USO a Catalunya, la CSC aspirava a créixer i guanyar espais gràcies al recolzament material i polític de tot el nacionalisme català, i al reconeixement per part de la patronal catalana. La idea era tan senzilla

⁵⁰⁷ El mateix Gutiérrez ens explica com el cas d'ELA-STV a Euskadi era vist amb uns altres ulls pels sindicalistes europeus: “*El cas d'ELA ja el prenen per un cas de la militància política de la democràcia cristiana basca, però el que no entenien era lo nostre i lo de la USO*”. *Ibidem*.

⁵⁰⁸ *Ibidem*.

d'explicar com difícil de portar a la pràctica: “*Si nosaltres guanyàvem un cert pes, nosaltres mai havíem renunciat, no a fer una integració en la USO, sinó que la USO a Catalunya desaparegués i entrés aquí, llavors a nivell internacional podíem haver rebut més ajudes sent una opció que, encara que petita, es podria consolidar i podria prosperar*”⁵⁰⁹.

Encara que la primera experiència unitària amb la USO (any 1984) no va arribar a bon port, per molts militants de la Confederació la CSC tenia més en comú amb la gent de la USO que amb els tècnics de l'antic SQC. La diferència entre ambdues tradicions sindicals radicava en el posicionament davant la qüestió nacional catalana⁵¹⁰. Sense un canvi significatiu en aquest aspecte per part de la direcció catalana de la USO, no pagava la pena ficar-se en aventures tan perilloses. I el canvi desitjat no era altre que un trencament de la USO a Catalunya: “*Que una part important de la gent de la USO, els que feien sindicalisme de veritat, veïessin una opció a Catalunya i diguessin: <<Trenquem amarres amb la USO d'Espanya i entrem a reforçar aquesta opció>>, era un tema que nosaltres mai havíem descartat, perquè era possible*”⁵¹¹. D'acord amb aquest raonament, el Jordi Gutiérrez considera que quan el Josep Barceló va substituir al Paco Giménez podria haver estat el moment d'apropar-se a la USO i forçar el trencament amb l'estructura estatal del sindicat “*El Barceló, que després va ser Secretari General, era gent que la seva pràctica sindical tenia molt més a veure amb la majoria de la nostra gent, que no pas amb el vell aparell de la USO i les tesis d'autonomia sindical dels històrics d'USO. Quina diferència hi ha entre les seves tesis i les nostres? El problema era el vincle estatal*”⁵¹².

De totes formes, la feblesa de la CSTC i la negativa de la USO a trencar el vincle estatal impossibilitaven aquesta sortida. En el moment del debat sobre el futur de la CSC (finals de 1988 i començaments de 1989) la possibilitat d'integrar la USO catalana dins la CSC era pura ciència-ficció. Ni tan sols es donava la possibilitat d'una unió en igualtat de condicions. A la CSC només li quedava integrar-se i diluir-se en la USO. Ras i curt, estem parlant d'absorció, no de fusió. Un cop assimilades les

⁵⁰⁹ *Ibidem.*

⁵¹⁰ “*Sindicalment nosaltres teníem molt més en comú amb la gent de la USO a Catalunya que amb el Fayos i el SQC, la qüestió nacional era el problema*”. *Ibidem.*

⁵¹¹ *Ibidem.*

⁵¹² *Ibidem.*

perspectives de futur de la CSC, no resulta estrany que molts membres de la Confederació optessin per la integració a la CONC, en detriment de l'entesa amb la USO. Tant per tant, les coincidències amb Comissions també incloïen, en bona mesura, el tema nacional. La mateixa Rosa Bruguera, tot i no abonar l'entrada a la CONC, no té cap problema en reconèixer les afinitats existents amb el primer sindicat de Catalunya: “És que per tenir un sindicat dependent anem a un de gran. Per mi, almenys en aquella època el sindicat que jo no tenia cap problema en col·laborar era amb CC.OO, [...], ara, si ens havíem de posar amb USO, que no sabies per on acabaríem, perquè les directrius espanyoles, d'Estat, eren molt clares. Per dependre dels uns o dels altres jo no tinc dubtes.”⁵¹³

5.4.2.2. La CONC reforça el seu caràcter nacional

Paral·lelament al procés de debat en que està immersa la CSC, militants de Nacionalistes d'Esquerra⁵¹⁴ organitzen una reunió amb López Bulla al seu despatx. A més dels organitzadors, hi assisteixen Gutiérrez i Preses convençuts que López Bulla els ha convocat per parlar amb ells. En el moment que el Secretari General de Comissions els diu: “*Hola, que hay?, vosotros direis*”, els representants de la Confederació comprenen que aquesta reunió no ha estat organitzada per CC.OO⁵¹⁵. No obstant això, López Bulla aprofita l'avinentesa per parlar de la situació de la CSC⁵¹⁶. Un dels assistents a la reunió deixa constància de la bona informació que tenia el dirigent de CC.OO sobre els punts forts i febles del sindicat nacionalista: “*Ens tenien controladíssims desde Comissions, sabien on estàvem, els convenis, els sectors...la radiografia, el que vol dir que els preocupàvem*”⁵¹⁷. Arran d'això, Gutiérrez treu la conclusió que la CSC podia haver tingut, en algun moment, l'oportunitat de consolidar-se: “*Els cabrons sabien tot lo nostre, ens feien un marcatge, això a mi em va demostrar*

⁵¹³ Entrevista amb Rosa Bruguera.

⁵¹⁴ Els noms, i fins i tot el nombre d'organitzadors, que donen Jordi Gutiérrez i López Bulla no coincideixen. Pel primer, els impulsors són dos militants coneguts com Urdiales i Julià. Pel segon, l'organitzador de tot va ser el membre de Nacionalistes d'Esquerra Octavi Esteve. Entrevista amb Jordi Gutiérrez. Entrevista amb J.L. López Bulla.

⁵¹⁵ El Secretari General de CC.OO, també va ser conscient de seguida que aquesta reunió no havia estat convocada formalment per la CSC: “*Total que hay una reunión en mi despacho con estos, Jordi Gutiérrez y Jordi Presas [...], y me di cuenta que aquello es un barullo del propio Octavi*”. Entrevista amb J.L. López Bulla.

⁵¹⁶ “*Llavors el López Bulla con su maestría diu: <<Porqué haber, vosotros ahora qué estais haciendo?>>*”. Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁵¹⁷ *Ibidem*.

*que érem un perill, que en algun moment va haver la possibilitat que la nostra opció sindical fes forat”*⁵¹⁸.

Després de l'intercanvi d'impressions, López Bulla dóna la reunió per acabada d'una forma que va molestar als assistents: *“Bueno, pues cuando os aclareis, llamais a la puerta, porque claro yo soy el Secretario General del primer sindicato de Cataluña, yo no conspiro con gente de otras organizaciones”*⁵¹⁹. Però acte seguit desconcerta a tothom amb una jugada de mestre: *“Bueno, vamos a tomarnos unos vinitos”*⁵²⁰. En sortir de la reunió, se'ls emporta a Casa Alfonso (bar-restaurant situat al carrer Roger Llúria) i, entre copa i copa, fa petar la xerrada sobre la CSC i el seu futur. Aquí, a diferència del local de Comissions, ja es podien tractar tots els temes i totes les possibilitats: *¿Por qué nos fuimos a Casa Alfonso? Porque yo no quería implicar formalmente al sindicato por el hecho de estar allí, y se lo dije, y nos pusimos manos a la obra”*⁵²¹. Els representants de la CSC van comprendre de seguida que la reunió veritablement important tenia lloc a un bar i no a un despatx: *“Ens va fer anar a Casa Alfonso, al carrer Roger de Llúria, i llavors canvia totalment, clar ja no estava al seu despatx, ja no estava conspirant. Ens comença a provocar, amb el Coscubiela al seu costat, a animar-nos...”*⁵²². Aquesta trobada amb López Bulla (especialment la reunió informal a Casa Alfonso) va resultar decisiva per obrir el camí a la integració d'una part de la CSC a Comissions, tal i com indica Jordi Gutiérrez: *“Segurament si no hi hagués hagut aquest contacte, no sé després que hagués passat, possiblement ens haguessin decantat pel tema USO, l'opció CC.OO no hagués estat tan clara”*⁵²³. Entre tres i quatre mesos després d'aquesta entrevista, es produirà el pacte d'organització que significarà l'entrada d'una part de la Confederació (amb tota probabilitat majoritària al si del sindicat) dins l'estructura de Comissions.

Resulta curiós que en cap moment ningú plantegi l'opció UGT. La fama de sindicat tradicionalment poc sensible a la reivindicació nacional catalana encara pesa, i

⁵¹⁸ *Ibídem.*

⁵¹⁹ Una bona mostra del malestar que van provocar les seves paraules ens la dona el Jordi Gutiérrez: *“Jo vaig pensar: <<Ara en aquest tio l'envio a la merda>>”*. *Ibídem.*

⁵²⁰ Entrevista amb Jordi Gutiérrez. El relat de la reunió donat per López Bulla corrobora aquesta versió: *“Y nos vamos a Casa Alfonso [...] con una botella de manzanilla de San Luque y empezamos a hablar”*. Entrevista amb J. L. López Bulla.

⁵²¹ *Ibídem.*

⁵²² Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁵²³ *Ibídem.*

molt, a l'hora de descartar a la UGT per a aquest tipus d'operacions. Un cop temptejat el terreny, es convoca el Consell Nacional que ha de decidir el futur de la Confederació. A mesura que s'apropa la data del Consell, s'acceleren els moviments interns destinats a fer-se amb la majoria de la direcció. Si fem cas de les paraules de Jordi Gutiérrez, els partidaris de mantenir la CSC com a central sindical independent es mobilitzen per assegurar-se el triomf: “*Convoquem un Consell Nacional, que és on teoria s’ha de votar allò, i les dues setmanes abans el Jesús Malló, el Xavier Casassas i uns quants més comencen a constituir unions territorials a Tarragona, sindicats de química que mai havien existit, nomenar representants al Consell Nacional...nosaltres anàvem amb la idea de que la immensa majoria de l’afiliació estava amb nosaltres*”⁵²⁴.

El Consell Nacional es celebra l’11 de febrer de 1989 i té lloc al centre cívic La Sedeta. Allà, en una demostració més de que no es vol deixar res a la improvisació, els partidaris de continuar amb el projecte CSC posen al Secretari de Serveis a controlar el cens; una tasca que en principi li pertocaria al Secretari d’Organització⁵²⁵. La gent d’en Gutiérrez i en Preses, conscients que la votació està perduda per la presència de delegats de darrera hora, decideixen abandonar el Consell i organitzar l’entrada a Comissions pel seu compte⁵²⁶. En aquest sentit, la discussió sobre sectors majoritaris i minoritaris dins la CSC no està del tot clara. Formalment, els majoritaris són aquells que es fan amb el control del Consell Nacional, però les xifres de militància ens diuen una altra cosa: En poc més d’un any, la CSC passa dels 3.000 afiliats del Congrés Extraordinari a poc més d’un miler l’any 1990.

Amb data de 8 d’abril de 1989, té lloc el Consell Nacional de la CONC on s’aprova, per unanimitat, l’entrada del sector de la CSC encapçalat per Gutiérrez i Preses. El pacte d’integració implicava el transvasament d’afiliacions i cotitzacions, i l’entrada d’una part dels nous membres als òrgans directius del sindicat. Passen a formar part de l’estructura de Comissions 1500 afiliats i 250 delegats

⁵²⁴ *Ibidem*.

⁵²⁵ “*Arribo jo, Secretari d’Organització i President del Consell Nacional, i em trobo al Secretari de Serveis assegut a una taula controlant. Li dic: <<Perdona, què fas aquí?>>, <<Controlant el cens dels membres del Consell Nacional>>, <<I vols dir que això no em tocava fer-ho a mi?>>*”. *Ibidem*.

⁵²⁶ “*Malgrat tot, allò era una majoria molt minsa, però ja veiem que no té cap sentit [...] Nosaltres llegim una declaració i fotem el camp. No té cap legalitat, eren un grapat de delegats d’estructures que no existeixen, és una fantasmada i per tant nosaltres ens retirem*”. *Ibidem*.

aproximadament⁵²⁷. Aquest procés no era interpretat per López Bulla com una assimilació, sinó com la incorporació d'un valor afegit al sindicat: “*Habían venido a CC.OO no para subsumirse en la cultura de CC.OO de siempre, sino para ser un acicate, para hacer y ser dentro de CC.OO lo que eran antes.*”⁵²⁸.

Per la CONC, l'ingrés de la “*Coordinadora Nacional de la CSC*”⁵²⁹ suposava un important recolzament al sindicalisme nacional i de classe a Catalunya. Les dades així ho demostren: L'entrada dels <<confederals>> era la major incorporació col·lectiva que s'havia produït a Catalunya des de la legalització dels sindicats. Amb els nous militants i delegats sindicals, Comissions sortia reforçada a les places fortes de la CSC, com la comarca de Girona, els sectors d'Autoescoles i el Suro (on la Confederació era majoritària), el de l'Administració de la Generalitat (on tenia una representació destacable), i empreses com el Metro de Barcelona, Safa, Vincke i Nestlè.

Comissions vincula l'inici del procés unitari a la important mobilització que s'ha produït al carrer (especialment la vaga general del 14 de desembre de 1988) contra les mesures antisocials del govern del PSOE a Madrid, i del de Convergència i Unió a la Generalitat. L'assumpció del rol del sindicat nacional i de classe queda explicitada amb la demanda d'un marc propi de relacions laborals a Catalunya, reivindicació que inclou el traspàs de les principals competències laborals i socials, com per exemple la gestió de l'INEM. Amb la defensa d'un marc propi de relacions laborals per a Catalunya, Comissions vincula la lluita social amb la normalització nacional del país. Apropant els centres de decisió als treballadors de Catalunya, augmenta la capacitat del sindicat d'incidir i pressionar per un ús més just i solidari de les competències traspassades.

La normalització nacional també inclou la normalització lingüística del català al món laboral. La CONC considera que amb l'entrada de la CSC s'impulsa l'ús del català en la pràctica sindical i els centres de treball. L'equació és senzilla: sumant noves energies es “*potencia el caràcter nacional i de classe de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya i reforça els seus continguts pluralistes i unitaris*”⁵³⁰. L'objectiu

⁵²⁷ Labrador, Alfons. “La Coordinadora Nacional de la CSC s'integra a CC.OO”. A *Lluita obrera*. Núm. 90 (abril, 1989). Pàg. 3.

⁵²⁸ Entrevista amb J.L. López Bulla.

⁵²⁹ Labrador, Alfons.

⁵³⁰ *Ibidem*.

estratègic de l'organització també es planteja en clau catalana: “Potenciar un projecte sindical orientat a què els treballadors es converteixin en autèntica força dirigent i nacional”⁵³¹.

En aquell moment la immensa majoria del món polític nacionalista no va veure amb bons ulls la incorporació d'una part del la CSC a la CONC, però amb el pas del temps, des de la pròpia Convergència, han sorgit veus favorables a aquella operació. El mateix Ramon Bonastre, el darrer responsable de la Sectorial de Treball, considera que va ser un encert entrar dins de Comissions. Qualsevol altre alternativa, no tenia sentit: “Jo crec que l'opció passa per la dissolució d'aquests grups, d'aquests sindicats, amb tot el respecte del món, i la integració dintre dels sindicats de classe que hi ha aquí”⁵³².

Només un any després del primer trencament dins la Confederació Sindical de Catalunya, tornem a trobar-nos a dues CSC (la que continua amb un projecte diferenciat i la que s'integra a la CONC) que lluiten per emportar-se el màxim de cotitzants i simpatitzants possibles⁵³³. El sector Llerinós-Casassas, acusarà al grup del Gutiérrez i el Preses de voler crear confusió, “tot i intentant vendre la idea que la Confederació Sindical de Catalunya en bloc, és a Comisiones Obreras”⁵³⁴. També se'ls acusa de treballar per a Comissions molt abans de l'«escissió», tot i que els contactes amb Comissions es van produir sota mandat del Consell Nacional de la CSC. A l'hora de fer balanç del trencament, l'òrgan portaveu de la CSC, *La Confederació*, minimitza el pes del grup «escindit». No obstant, en fer el repàs de les branques i territoris on la CSC continua treballant, ja no trobem alguns dels àmbits més emblemàtics de la Confederació, com la comarca de Girona, o els sectors d'autoescoles i el Metro⁵³⁵.

⁵³¹ Labrador, Alfons.

⁵³² Bonastre és conscient que el que proposa no és gens fàcil: “Jo crec que el camí és aquest. Ara, és molt difícil, perquè al final sempre parlem de persones, i si jo sóc el Secretari General d'un sindicat de 150 persones o 927, quina cadira em donarà UGT o Comissions? Al final lamentablement hi ha temes molt personals, lloables i respectables, que són de difícil solució”. Entrevista amb Ramon Bonastre.

⁵³³ El butlletí sindical de la CSC ens ofereix una petita mostra del que va ser la batalla interna pels afiliats: “Ens consta que aquests darrers dies, persones del grup escindit i passat a Comisiones Obreras – CC.OO- estan telefonant als afiliats del SINDICAT, cantant les excel·lències del pas, i demanant la conformitat personal. El que argumenten és que la CSC és a CC.OO, però la realitat sembla ser que és la de traspasar quotes a CC.OO”. “Avís”. A *La Confederació CSC Portaveu de la Confederació Sindical de Catalunya*. II època, núm. 6 (juny-juliol, 1989). Pàg. 1.

⁵³⁴ “Editorial, Comitè Executiu Confederal Confederació Sindical de Catalunya”. A *La Confederació CSC Portaveu de la Confederació Sindical de Catalunya*. II època, núm. 6 (juny-juliol, 1989). Pàg. 1.

⁵³⁵ *Ibidem*.

De totes formes, allò més sorprenent en aquest capítol no procedirà de cap de les dues tendències enfrontades dins la CSC. Serà la CSC-Fayos (més tard CTC) qui aportarà un toc esperpèntic i camaleònic a aquest assumpte, fent-se passar per l'organització que ha patit l'escissió. En una editorial del seu òrgan portaveu, després de recordar el segon aniversari de la constitució de la Confederació Sindical de Catalunya (identificant-se com la mateixa organització fundada llavors i obviant qualsevol referència al trencament de l'any 1988), la CSC-Fayos explica els fets relatius a l'entrada d'un sector de la CSC dins Comissions Obreres com a part afectada⁵³⁶. Fins i tot arriba a demanar als afiliats de la CSC (que no són els seus afiliats) que no es deixin embolicar pels <<escindits>>: “*És important remarcar el caràcter personal d'aquestes decisions i deixar molt clar que ningú dels que han decidit marxar té la representativitat legal per fer-ho en nom de la CSC, per tant tots els afiliats que esteu afectats per aquests canvis heu de decidir el futur de la vostra afiliació sindical*”⁵³⁷.

5.5. El darrer i últim esforç pel sindicat nacionalista català: L'entrada de la CTC a la USO [1990-...]

Alhora que el que resta de la CSC es descompon i bona part dels seus afiliats passen a engrossir les files de la CONC, es produeix un darrer procés d'unitat sindical que té com a protagonistes a la CTC de Jordi Fayos i la USO de Josep Barceló. A diferència del procés autodestructiu viscut per la CSC, on Convergència mira el braus des de la barrera, en el cas de fusió USO-CTC, torna a aparèixer el referent del partit dins del moviment obrer, Rafael Hinojosa.

5.5.1. La darrera intervenció de Rafael Hinojosa

Tot i que aquesta vegada el seu paper serà molt menys actiu, Hinojosa no deixarà de treballar per consolidar el procés unitari. Prova d'això és el seu concurs en les negociacions que portaran a la presentació de candidatures conjuntes a les eleccions sindicals de 1990: “*Després de moltes converses, hem convençut a la Confederació de*

⁵³⁶ “Aquest segon any ha estat de treball intern, d'organització constant, d'estructuració, planificació i també d'espectativa [sic] davant la divisió interna de la CSC, fins el moment actual, en el qual aquelles persones que no es trobaven a gust dins de la Confederació han marxat i s'han integrat dins de CC.OO”. “Editorial”. A *La Confederació*. Any 2, època 1, núm. 9 (estiu, 1989). Pàg. 4.

⁵³⁷ *Ibidem*.

Treballadors de Catalunya (CTC) i la Unió Sindical Obrera (USO), perquè hi vagin junts en tots aquells centres de treball que sigui possible”⁵³⁸.

Per Hinojosa aquesta és la darrera oportunitat de fer alguna cosa amb cara i ulls dins de món sindical nacionalista. Després del fracassat intent a tres bandes de principis dels 80 (USO-CSTC-SQC), i de l'experiència no reeixida de la CSC (on havien convergit CSTC i SQC), ara és el torn de la darrera combinació possible, la unitat entre la USO i el que resta de l'antic SQC després de passar per la CSC, la CTC. La possibilitat de sumar d'alguna forma a la CSC no era contemplada. La raó és molt senzilla: CSC i CTC sortien del mateix procés de trencament, per la qual cosa no es trobaven en condicions d'arribar a cap mena d'entesa. A més, si fem cas a les paraules de Jordi Gutiérrez, Hinojosa havia sortit massa escaldat d'anteriors experiències: “*Jo crec que al Rafael Hinojosa se li confirma una intuïció que ell tenia, de que nosaltres érem gent ingovernable. I per tant el darrer intent per muntar un sindicat català o un simulacre de sindicat català només pot passar per Fayos amb la USO, i ell ho intenta*”⁵³⁹.

La celebració de les eleccions sindicals de 1990, que per primera vegada tenen lloc de forma conjunta a l'empresa privada i a les administracions públiques, és una bona prova de foc per calibrar la força del futur projecte sindical. Tot i que la unitat orgànica entre les dues centrals encara no ha esdevingut una realitat, els dos sindicats presenten candidatures conjuntes a molts centres de treball. Aprofitant les eleccions, Hinojosa, com a responsable de política sindical de partit, vol deixar constància, davant la militància de CDC, del posicionament convergent: “*El partit no pot ser indiferent davant d'un fet tan important per la vida laboral i social del nostre país. Per aquesta raó, hem estat demanant a les organitzacions sindicals minoritàries de Catalunya, que afrontessin aquest aconteixement de forma unitària, creant una coalició electoral, de forma que sense perdre les seves peculiaritats, logrésin el major nombre de delegats i representants a les juntes de personal de les administracions públiques*”⁵⁴⁰.

⁵³⁸ Hinojosa, Rafael. *Eleccions sindicals*. Tots els indicis (la ubicació al seu fons personal, el contingut del text, la numeració de les pàgines...) apunten a que aquest document, sense signatura ni data, va ser redactat per Hinojosa amb la intenció de ser distribuït, com a mínim, entre determinats sectors del partit vinculats a l'àmbit laboral.

⁵³⁹ Entrevista amb Jordi Gutiérrez.

⁵⁴⁰ Hinojosa, Rafael. *Eleccions sindicals*.

L'aliança electoral entre la USO i la CTC és una concreció dels plantejaments unitaris de CDC, però Hinojosa considera que es podria haver fet molt més: “Això no és exactament el que nosaltres volíem, però no s’ha pogut anar més lluny”⁵⁴¹. No queda clar si el desig d’anar més lluny suposaria la participació de més col·lectius i organitzacions sindicals minoritàries en la confecció de les candidatures electorals, o fa referència a la necessitat de passar ràpidament de l’aliança sindical a la unitat orgànica entre tots dos sindicats.

Si tenim en compte la feblesa de les organitzacions sindicals catalanes susceptibles de tirar endavant un nou procés unitari amb la benedicció de Convergència, tot fa pensar que els desitjos d’Hinojosa estan més encaminats a accelerar la fusió entre CTC i USO, que en incorporar nous subjectes (i nous problemes) al procés. A més, al document informatiu on demana als militants convergents més implicació al procés electoral, exposa un raonament on lliga els resultats que tregui la CTC amb els futurs acords per construir un sindicat nacionalista: “*Seria bo que la CTC, fes un bon paper en aquestes eleccions, tant en l’empresa privada com en l’administració pública, en la perspectiva de properes aliances amb d’altres sindicals d’obediència catalana. Creiem que el partit pot i deu ajudar a fer aquest bon paper a la CTC*”⁵⁴² (El subratllat és del propi Hinojosa).

La implicació que demana Hinojosa no és una simple petició de vot per a les candidatures conjuntes de CTC-USO o de CTC en solitari. Allò que es demana als militants (més concretament als quadres convergents⁵⁴³) és dedicar esforços per aconseguir els millors resultats possibles: “*Seria desitjable que els departaments de la Generalitat, els ajuntaments i la PIMEC, tinguessin present aquesta necessitat, facilitant l’elecció de delegats i representants de la CTC, en els seus centres de treball*”. Com es pot comprovar, Hinojosa pretén aconseguir la mobilització de tot el partit (especialment als llocs amb incidència social i política) per afavorir al sindicat dirigit per Fayos. Naturalment, la discreció és un requisit imprescindible per portar a terme una tasca on la política de partit traspasa les seves fronteres naturals, i s’immiscueix de ple

⁵⁴¹ *Ibidem.*

⁵⁴² *Ibidem.*

⁵⁴³ El concepte <<quadre>> en aquesta ocasió ni fa referència al món laboral ni és sinònim de tècnic o professional. Aquí utilitzen <<quadre>> en un sentit polític, per denominar a aquells militants amb responsabilitats polítiques i/o organitzatives tant a dins com a fora del partit.

en la lluita sindical: “No cal dir que aquesta acció s’hauria de fer sense publicitat escrita i amb la discreció necessària per evitar enfrontaments amb d’altres centrals sindicals”. Això sí, discreció no vol dir moderació. Hinojosa deixa ben clar que el recolzament que s’ha de donar a la CTC s’ha de fer “sense inhibicions més o menys <<timorates>> que perjudiquin els resultats que demanem per la CTC”⁵⁴⁴ (el subratllat torna a ser d’Hinojosa). Per qualsevol dubte o aclariment al respecte, Hinojosa, com a responsable de la política sindical del partit, es posa a disposició del militants per informar del tema personalment⁵⁴⁵.

Malgrat el recolzament, directe o indirecte, de Convergència Democràtica de Catalunya, les candidatures de USO-CTC no fan forat dins d’un mapa sindical català molt estable. Els resultats parlen per ells mateixos, USO: 1.468 representants (4% de la representació), UGT 15.366 (40%) i CC.OO 16.753 (44%). La força de la USO continua concentrant-se en l’ensenyament privat, on guanya amb un 41’79% de representació (UGT obté el 37’76% i CC.OO es queda en un 20’44%⁵⁴⁶).

De la mateixa manera que en el segon intent, s’arriba a realitzar un congrés de fusió al Centre Cívic La Sedeta l’any 1994. Però a diferència dels altres processos d’unitat sindical, aquesta temptativa desperta menys interès (i per extensió menys por) entre la resta de sindicats: “Aquello ya nos interesa menos, porque la USO no es una organización que haya ido <<in crescendo>>. La USO es una organización que cada vez va perdiendo más consenso. La USO está en aquella época ya en el 3%, con lo cual desde allí poco se puede hacer. Por otra parte CC.OO y UGT se han puesto casi en el 85% de la representación”⁵⁴⁷.

⁵⁴⁴ Hinojosa, Rafael. *Elecciones sindicales*.

⁵⁴⁵ “[El responsable de política sindical del partit] anirà a on sigui cridat per informar o aclarir tot el que fa referència a aquest aconteixement”. *Ibidem*.

⁵⁴⁶ “Situació laboral de l’ensenyament privat”. A *Catalunya Obrera*. Núm. 33 (febrer-març, 1994). Pàg. 14.

⁵⁴⁷ Entrevista amb J.L. López Bulla. A tall d’exemple, per evidenciar el poc pes de la USO a finals dels 80, l’ex-Secretari General de la CONC explica una anècdota de la manifestació de la vaga general del 14-D de 1988: “Aún me acuerdo cuando el 14 de diciembre famoso en la cabeza de la manifestación [...] a mi lado estaba el de CNT, me parece que era Cortavitarte, y luego USO, que sería Barceló. Barceló estaba que trinaba, estaba echo un basilisco, y venía y me decía: <<Ho has d’arreglar, ho has d’arreglar>>, qué era lo que tenía que arreglar? Lo que tenía que arreglar era que le dijera a Cortavitarte que no se pusiera allí, porque tenía más representación, un 3%, USO que CNT. Como si estar a mi lado indicara más o menos representación. Naturalmente yo lo mandé a tomar por saco. [...] Total no sé cómo, pero al rato lo veo y se habían cambiado, entonces cogió otra irritación Barceló porque a él no le hacían ningún retrato los fotógrafos”. Entrevista a J. L. López Bulla.

La USO de Catalunya, en el congrés extraordinari del 16 de desembre de 1992, va donar llum verda a l'inici del procés de confluència amb la CTC. En el marc congressual, el seu Secretari General, Josep Barceló, afirmava que amb la incorporació de la CTC, el panorama sindical català era cosa de tres: CC.OO, UGT i USOC⁵⁴⁸. La nova USOC pretenia esdevenir “*el <<pal de paller>> del que ha de ser el majoritari Sindicat Nacional de Catalunya, plural i solidari amb la resta de treballadors d'Espanya i del món*>>”⁵⁴⁹. Era la darrera oportunitat de traslladar al món sindical, l'hegemonia nacionalista a la política catalana.

El Comitè Nacional de la CTC per la seva banda, també va ratificar el procés d'adhesió a la USO de Catalunya. L'any 1993 havia de ser l'any de la unitat federal i territorial. Durant els primers mesos de 1993 assistim als primers trasllats i canvis de locals: la Formació Ocupacional de la USOC i les Federacions de Quadres, així com la federació de jubilats i el SIVCO (Sindicat de l'ONCE), es traslladen al local del carrer St. Antoni M. Claret (seu de la CTC). La resta de les federacions es concentren al local del carrer Riereta (seu de la USOC).

Si fem el seguiment del procés de confluència de l'any 1993, podrem comprovar que la unitat orgànica no és un camí fàcil. Si bé és cert que a nivell federal s'arriben a acords als sectors de Sanitat, Banca, Assegurances i Estalvi, pel que fa a la funció pública, a data d'abril de 1993, es mantenen les diferències que fan impossible un acord global. Sobre d'altres aspectes organitzatius, com el full d'afiliació de la USOC, els rebuts de la CTC, el personal administratiu i els locals⁵⁵⁰, es reconeixen avenços, però no acords definitius. Per assolir l'objectiu d'esdevenir sindicat representatiu amb les eleccions de l'any 1994, la USOC encara té molta feina a fer.

⁵⁴⁸ La USOC, que havia afegit la <<C>> a les seves sigles l'any 1990, vol presentar-se com una “*organització moderna, ben organitzada, àgil quant a l'acció sindical i que sigui alternativa a l'anacronisme de l'estructurat sindicalisme tradicional*”. La contraposició vell i anquilosat (CC.OO i UGT) vs. nou i dinàmic (USOC), és un de les idees que es repeteixen en els seus textos. Fayos i López, Jordi. “Procés de confluència USO-CTC: La força del seny (2n)”. A *Catalunya Obrera*. Núm. 32 (juliol-agost, 1993). Pàg. 4.

⁵⁴⁹ Fayos i López, Jordi. “Procés de confluència USO-CTC: La força del seny (1r)”. A *Catalunya Obrera*. Núm. 31 (abril, 1993). Pàg. 6.

⁵⁵⁰ Fayos fa referència al darrer punt com “*el controvertit tema dels locals de la CTC i la USO de Catalunya*”. Fayos i López, Jordi. “Procés de confluència USO-CTC: La força del seny (2n)”. A *Catalunya Obrera*. Núm. 32 (juliol-agost, 1993). Pàg. 4.

El procés de confluència entre la Unió Sindical Obrera de Catalunya i la Confederació de Treballadors de Catalunya comença a agafar cos amb la Conferència de delegats sindicals de totes dues organitzacions, el mes març de 1993. Davant de quatre-centes persones, intervenen Jordi Fayos, com a President la CTC; el Secretari General de la Confederació Mundial de Treball, Carlos Custer; el Secretari General de la USO Confederal, Manuel Zaguirre; i per últim Josep Barceló, com a Secretari General de la USO catalana.

La preparació de la vaga general del 25 de novembre de 1993 contra la Reforma Laboral del govern central, considerada un èxit per la USOC, no atura el procés d'unitat amb la CTC. Tant és així, que finalment, del dia 11 al 13 de febrer de 1994, es celebra els congrés de fusió d'ambdúes centrals. Per a la USOC, amb aquest congrés es tanca *“tot un procés històric on dues organitzacions nascudes als seus nuclis inicials al voltant dels anys 60, han estat capaces de confluïr en dos idearis sindicals que fins ara no trobàvem els punts comuns i els arguments suficients per consolidar i conviure en el marc d'una sola organització sindical”*⁵⁵¹. L'adhesió de la Confederació de Treballadors de Catalunya a la Unió Sindical Obrera era més que la convergència de dues organitzacions, era la suma de dues tradicions sindicals, minoritàries fins llavors, que havia de donar com a resultat una Central Sindical comparable a Comissions i UGT. La síntesi dels dos idearis sindicals és la constitució del *“Sindicat Nacional de Catalunya, [...] Sindicat Solidari que defensa els interessos de la classe treballadora en el marc de l'USO com a Confederació d'organitzacions sindicals”*⁵⁵². La nova USOC, entesa com a sindicat nacional, tindria una relació confederal amb la USO estatal. Han hagut de passar 10 anys per resoldre una qüestió (la relació entre el sindicat català i un sindicat d'àmbit estatal) que semblava insalvable. El problema és que la solució, que no deixa de ser la proposta confederal que havia fet la USO des del principi, arriba tard. La USO s'ha anat distanciant progressivament de les dues grans centrals sindicals, i el sindicalisme nacionalista es troba més fragmentat i afeblit que llavors.

Amb el procés finalitzat, el nou Secretari General Adjunt de la USOC, Jordi Fayos, insisteix en la necessitat de fer un salt qualitatiu i quantitatiu, modernitzant

⁵⁵¹ “Editorial: L'èxit de la vaga general i del congrés de confluència”. A *Catalunya Obrera*. Núm. 33 (febrer-març, 1994). Pàg. 3.

⁵⁵² *Ibidem*.

l'organització i actualitzant l'estratègia de negociació i reivindicació, amb l'objectiu que els treballadors participin en la gestió de les empreses⁵⁵³. Malgrat les bones intencions inicials, aquest ambiciós programa quedarà en paper mullat. Les tensions internes impediran el treball sindical, i de retruc, la consolidació de la nova USOC.

5.5.2. La vida dins la USO, una convivència difícil.

Un cop realitzada la integració de la CTC dins l'estructura de la USO catalana, podria semblar que el pas més difícil ja s'havia fet. Però el dia a dia dins del sindicat posarà de relleu les complicacions i contradiccions que comporta aglutinar tradicions sindicals tan diferents, i interessos personals tan antagònics. Paco Giménez, que per aquelles dates ja no era membre del Comitè Executiu, és especialment crític amb l'actitud que va prendre el seu substitut com a Secretari General en aquell període: *“Jo no estava a la direcció. Estava al Comitè Nacional però era l'oposició en aquella època. [...] Aquí va sortir un secretari que era el Barceló, que ara és el Secretari d'Organització, i que per mi sempre ha estat una persona no idònia, ni ara ni abans, i s'equivoca amb l'estratègia amb la CTC, perquè una cosa és que siguin petits i una altra cosa és que siguin gilipolles”*⁵⁵⁴.

Segons Giménez la intenció de la direcció de la USO era integrar l'estructura de la CTC amb els seus militants sense haver de compartir la direcció del sindicat: *“Llavors l'estratègia d'aquest era una vegada que estiguin dintre, que eren uns 700, tallem els caps i ens quedem amb la gent”*. L'estratègia no va donar els resultats previstos. Sis mesos més tard del congrés de fusió, la CTC sortia en massa de la USO. Les tensions i els enfrontaments entre els dirigents de totes dues organitzacions havien esdevingut una constant durant aquest breu període de treball conjunt.

El 29 de setembre de 1994, Jordi Fayos, president de la CTC, alhora que Secretari General Adjunt de la USOC, enviava una contradictòria carta a Josep Barceló on li notificava *“l'acord ratificant l'aplicació de la clàusula addicional quarta de l'acord de confluència, i en segon terme, la voluntat de mantenir la vinculació amb la*

⁵⁵³ La partició dels treballadors en la gestió de l'empresa era una de les demandes històriques tant de la USO (autogestió) com del SQC (cogestió). Fayos i López, Jordi. “Fi del procés de confluència USO-CTC: La força del seny (3er)”. A *Catalunya Obrera*. Núm. 33 (febrer-març, 1994). Pàg. 7.

⁵⁵⁴ Entrevista amb Paco Giménez.

Unió Sindical Obrera de Catalunya com a sindicat associat”⁵⁵⁵. La citada clàusula addicional establia que quan la CTC ho considerés oportú, podia abandonar la USOC. Però allò que resulta esquizofrènic és que alhora que es comunica la intenció d’escindir-se, es pretén mantenir la vinculació com a sindicat associat. El Secretari General de la USOC, en una carta als afiliats, desqualifica les raons per marxar del sindicat, posant en evidència la incongruència de la proposta realitzada per Jordi Fayos: “*Aquests dos senyors [Jordi Fayos i Antoni Núñez] han decidit en nom de la CTC marxar de la USOC al no assumir [sic] la democràcia interna que suposa estar en un veritable sindicat, encara que sembla que vulguin continuar vinculats. ¡Doncs si ja estàvem [sic] vinculats des de el Congrés!*”⁵⁵⁶. Barceló acaba la seva carta instant a tota la militància a mantenir-se fidel a la USOC, recordant-li que formen part d’un sindicat amb caixa de resistència i solidaritat, i que aquest és un servei que la CTC no pot oferir.

Per la direcció de la USOC (amb Josep Barceló al capdavant) els únics responsables del trencament havien estat els dirigents de l’antiga CTC, caracteritzats com a “*personatges que amaguen els seus interessos personals amb una imatge i un discurs nacionalista que encara enganya els que no els coneixen*”⁵⁵⁷. Paco Giménez reconeix les dificultats que existien per normalitzar la vida interna del nou sindicat, però creu que la direcció de la USO no va estar a l’alçada de les circumstàncies: “*Ells [la CTC] no eren fàcils, però una vegada que han decidit entrar, <<alfombra>>, treballes...*”⁵⁵⁸.

Al Consell Nacional de l’1 de març de 1995 de la USOC es tanca el darrer capítol d’una llarga història d’encontres i desencontres. L’òrgan directiu aprova l’expedient de càrrecs que s’imputen al màxims dirigents de la CTC, Jordi Fayos i Antoni Núñez, “*per problemes d’actituds fosques pel que fa a les qüestions econòmiques*”. En no recórrer els imputats a la Comissió de Garanties Democràtiques del sindicat, la direcció de la USOC va considerar que la seva culpabilitat quedava demostrada. El camí escollit pels expedientats, la sortida amb la seva gent del sindicat, va ser fortament criticat des de les pàgines de *Catalunya Obrera*: “*A ells els va resultar*

⁵⁵⁵ Fayos i López, Jordi. *Secretaria General de la USOC*. Barcelona (29-IX-1994).

⁵⁵⁶ Barceló, Josep. *Benvolgut Company/Companya*. Barcelona (18-X-1994).

⁵⁵⁷ “Editorial: Eleccions sindicals i VIIIè Congrés”. A *Catalunya Obrera*. Núm. 35 (abril-maig, 1995). Pàg. 3.

⁵⁵⁸ Entrevista amb Paco Giménez.

més còmode marxar amb una petita part de la CTC per continuar amb la seva barraqueta sindical”⁵⁵⁹.

L'últim intent d'aglutinar el sindicalisme minoritari d'orientació nacionalista tornava a fracassar. Ja no hi hauria més fracassos, ja no hi hauria més intents.

5.5.3. Darrer trencament i final de trajecte.

Amb l'operació USOC-CTC es constata la impossibilitat de constituir a Catalunya un sindicat nacionalista que fes de contrapès a les dues grans centrals sindicals. Els obstacles van ser molts i, finalment, insalvables. Cada operació de fusió i confluència del sindicalisme minoritari i nacionalista tenia les seves particularitats, però totes es caracteritzaren per un recolzament de Convergència Democràtica de Catalunya poc contundent i massa condicionat, les tensions personals, i sobretot perquè, a l'hora de rebre el bateig de les urnes, a les eleccions sindicals els resultats van ser molt pobres.

Quan es parla dels responsables de dirigir el nou projecte sindical, molts dels testimonis els qualifiquen com a persones poc aptes i, fins i tot, amb escassa capacitat de sacrifici. Des d'una vessant personalista i voluntarista, podríem dir que s'acusa als sindicalistes de no haver arriscat prou. Si fem cas a les paraules que, segons Rosa Bruguera, va dir el President Pujol, a diferència del món polític, al moviment obrer no van aparèixer els líders que el sindicalisme nacionalista necessitava: “*Per tirar endavant un partit es necessita persones que el partit sigui el principal per a ells, que estiguin disposats a sacrificar-se molt per tirar-lo endavant, i un sindicat es lo mateix. Quan una persona pensa que la comunitat o la família es molt més important, no tirarà endavant*”⁵⁶⁰.

Amb el pas dels anys, els militants convergents més sensibilitzats amb el món sindical han anat abandonant progressivament la vella idea de construir un sindicat nacionalista que consolidi un tercer espai sindical a Catalunya; en part pels fracassos obtinguts, i en part per un canvi d'opinió. A hores d'ara, molts d'ells (incloent en Rafael

⁵⁵⁹ “Acords del Consell Nacional”. A *Catalunya Obrera*. Núm. 35 (abril-maig, 1995). Pàg. 4.

⁵⁶⁰ Rosa Bruguera està d'acord amb l'apreciació del President: “*És molt difícil de trobar la persona amb tremp, amb capacitat, amb preparació i que digui amb això m'ho jugo tot*”. Entrevista amb Rosa Bruguera.

Hinojosa) consideren que ja no és necessària l'existència d'un sindicat nacionalista; en comprovar que CC.OO i UGT han actuat, cadascú a la seva manera i ritme, com a veritables sindicats nacionals. Ramon Bonastre ho deixa ben clar quan diu que els intents de crear un sindicat nacionalista no prosperen per dos motius. Primer, perquè un sindicat de classe no pot ser nacionalista en el sentit ideològic del terme: el sindicalisme de classe “és transverssal a tots els nacionalismes”⁵⁶¹. I segon perquè “Comissions i UGT opten clarament per ser sindicats catalans, no només sindicats de classe, sinó sindicats catalans”⁵⁶². La promoció del català a la feina i la defensa del marc català de relacions laborals serien bons exemples del compromís nacional de CC.OO i UGT. Tanmateix, una de les representants del sector més nacionalista dins la Sectorial de Treball, Rosa Bruguera, discrepa d'aquesta apreciació sobre els sindicats catalans majoritaris i no creu que amb ells es puguin assolir totes les fites nacionals dins del món del treball. Tot i reconèixer progressos, no confia en la seva bona voluntat: “Pot haver-hi moltes coses que diguis que a nivell de país això ens va bé, com es tracta el tema del català, la llengua...moltes coses, però a veure, nosaltres no tindrem uns convenis a nivell de Catalunya mentre hi hagi aquests sindicats”⁵⁶³.

Sigui com sigui, el temps de les operacions polítiques encobertes per construir un sindicat nacionalista ja ha passat. La conclusió final dins la Sectorial de Treball de CDC és que Catalunya ja disposa de sindicats nacionals. Això implica que Convergència, com a partit nacionalista que aspira a ser hegemònic, és a dir <<nacional>> en el sentit gramscian de la paraula (universalitzant els seus interessos corporatius), ha de treballar <<amb>> i <<dins>> d'aquests sindicats. Bonastre torna a reblar el clau amb la seva anàlisi del mapa sindical català quan diu: “Abandonen la vella idea, que romànticament pot ser molt atractiva, però no és pràctica, de tenir un sindicat propi perquè no el podem tenir i optem per utilitzar, en el bon sentit de la paraula, [...] la UGT, Comissions i la USO en menor mesura, [...] com a sindicats de classe i per tant com a sindicats catalans”⁵⁶⁴.

⁵⁶¹ Bonastre aclara que el nacionalisme, com a ideologia, també es transverssal, però en el cas d'un sindicat “és prioritari el transverssalisme social”. Entrevista amb Ramon Bonastre.

⁵⁶² Per l'últim responsable de la Sectorial de Treball, els dos grans sindicats defensen i propugnen Catalunya com a país. *Ibidem*.

⁵⁶³ Entrevista amb Rosa Bruguera.

⁵⁶⁴ Entrevista amb Ramon Bonastre.